

Biezonderwijs

VERTROUWEN IN ONTWIKKELING

**Jaarverslag
Stichting Biezonderwijs**

2018

www.biezonderwijs.com

Inhoudsopgave

VOORWOORD VOORZITTER COLLEGE VAN BESTUUR	5
VOORWOORD VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT	7
INLEIDING	9
1. STICHTING BIEZONDERWIJS	10
1.1 ALGEMEEN	10
1.1.1 MISSIE EN VISIE	10
1.1.2 KERNWAARDEN	10
1.1.3 DE BLIJVENDE BELOFTE VAN BIEZONDERWIJS	11
1.1.4 INTERNE ONTWIKKELINGEN IN 2018	11
1.1.5 EXTERNE ONTWIKKELINGEN	11
2. ORGANISATIE	13
2.1 ORGANISATIESTRUCTUUR	13
2.1.1 RAAD VAN TOEZICHT	13
2.1.2 SCHOLEN EN EXPERTISECENTRUM	17
2.1.3 GEMEENSCHAPPELIJKE MEDEZEGGENSCHAPSRAAD (GMR)	17
3. ONDERWIJSKUNDIG BELEID	20
3.1 ONDERWIJSKUNDIGE ONTWIKKELINGEN	20
3.1.1 DE KRACHT	20
3.1.2 DOORONTWIKKELING POSITIEF SCHOOLKLIMAAT	20
3.1.3 ONDERWIJSZORGCONTINUÛM	20
3.1.4 ONDERWIJSZORGARRANGEMENTEN	21
3.1.5 SMART EDUCATION HUB	21
3.2 PASSEND ONDERWIJS	21
3.2.1 PLEIN013	22
3.2.2 PORTVOLIO	22
3.2.3 PO LANGSTRAAT HEUSDEN ALTENA	22
3.2.4 VO DE LANGSTRAAT	22
3.2.5 RSV BRED A PO	22
3.3 KENGETALLEN LEERLINGEN	23
3.4 UITSTROOMGEGEVENS EN OPBRENGSTEN	24

4. SAMENWERKING	28
4.1 SAMENWERKINGSVERBANDEN VANUIT HET WETTELIJK KADER	28
4.2 SAMENWERKINGSVERBANDEN VANUIT ONZE MAATSCHAPPELIJKE OPDRACHT	29
5. KWALITEITSBELEID	31
5.1 KWALITEITSZORG IN DE ORGANISATIE	31
5.2 TOEZICHT OP DE KWALITEIT DOOR INSPECTIE EN BESTUUR	32
5.3 CODE GOED BESTUUR IN HET PRIMAIR ONDERWIJS	32
5.4 KLACHTENREGELING	32
5.4.1 VERTROUWENSCOMMISSIE	32
5.4.2 INTERNE EN EXTERNE VERTROUWENSPERSOON	32
5.4.3 EXTERNE KLACHTENCOMMISSIE	33
5.4.4 AANTAL KLACHTEN	33
5.4.5 INTEGRITEITSBELEID	33
6. HR-BELEID	34
6.1 PERSONELE KENGETALLEN:	34
6.1.1 PERSONEELSBEZETTING	34
6.1.2 MAN/VROUW VERHOUDING	34
6.1.3 ZIEKTEVERZUIM	34
6.1.4 UITDIENSTTREDINGEN	35
6.2 ONTWIKKELING HR-VISIE	35
6.3 RTC MIDDEN-BRABANT EN DE VERVANGINGSPOOL	36
6.4 INTERNE OPLEIDINGSMOGELIJKHEDEN VOOR NIET-BEVOEGDE LERAREN	36
6.5 WERKDRIUKGELDEN	37
7. HUISVESTINGSBELEID	39
8. FINANCIËEL BELEID	40
8.1 TREASURY	40
8.2 RISICOBEHEERSINGS- EN CONTROLESYSTEMEN	40

8.3 RISICOMANAGEMENT	40
8.3.1 ONTWIKKELING LEERLINGAANTALLEN	41
8.3.2 EXTERN BELEID VAN SAMENWERKINGSVERBANDEN VOOR PASSEND ONDERWIJS	41
8.3.3 PROFESSIONALITEIT EN KWALITEIT VAN MEDEWERKERS	41
8.3.4 OVERIG RISICO: INFORMATIEBEVEILIGING	42
8.4 FINANCIEEL RESULTAAT	43
8.4.1 TOELICHTING OP DE BATEN EN LASTEN 2018 (TEN OPZICHTE VAN DE BEGROTING 2018)	43
8.4.2 VERGELIJKING REALISATIE 2018 MET REALISATIE 2017	46
8.5 RESULTAATVERDELING EN VERMOGEN	47
9. CONTINUÏTEITSPARAGRAAF	48
9.1 INLEIDING	48
9.2 KENGETALLEN	48
9.3 MEERJARENBEGROTING	49
9.3.1 TOELICHTING OP DE MEERJARENBEGROTING	49
9.4 MEERJARENBALANS	51
9.4.1 TOELICHTING OP DE MEERJARENBALANS	51
9.5 RATIO'S	52
9.5.1 TOELICHTING OP DE RATIO'S	52
9.6 RISICOMANAGEMENT	53
10. BIEZONDERWIJS IN DE TOEKOMST	54
Bijlage: Rapport inzake de jaarrekening 2017	56

Voorwoord voorzitter College van Bestuur

Met tevredenheid bied ik namens stichting Biezonderwijs het jaarverslag aan met daarin onze verantwoording over het gevoerde beleid en de resultaten van Biezonderwijs in 2018. Vertrouwen in Ontwikkeling is een belangrijke rode draad van dit jaar geweest. Ook ons logo is hierop aangepast.

Allereerst is na een leiderschapstraject van directeuren en College van Bestuur de missie van de organisatie opnieuw geformuleerd: *‘Wij geloven in de kracht van elk mens. Soms gaat leren niet vanzelf. Juist voor die leerlingen wil Biezonderwijs er zijn. Samen met de omgeving en de leerling werken we aan ontwikkelbare competenties en gedrag, passend bij het kind/de jongere. Om hem/haar uit te laten groeien tot een zo zelfredzaam en zelfbewust mogelijk persoon die deel kan nemen aan de maatschappij.’*

Ook zijn er twee kernwaarden toegevoegd. Naast open, veilig, ontwikkelingsgericht staan we nu ook voor professioneel en opbrengstgericht werken. Daarmee geven we aan dat we onze medewerkers als professionals zien die verantwoordelijkheid nemen voor en in hun werk, gestimuleerd en ondersteunt door collega’s.

Allemaal collega’s die ooit heel bewust hebben gekozen voor onze doelgroepen. Ik realiseer mij dat het uiteindelijk allemaal in de klas gebeurt, mede doordat alle medewerkers zich elke dag met veel kennis en grote betrokkenheid voor onze leerlingen inzetten.

Onze leerlingen vragen in een zeker opzicht meer van ons, maar de voldoening na een geslaagde schooldag is dan ook des te groter.

Ik ben trots op onze scholen. Zeker omdat hier mooie dingen gebeuren. Een klein aantal wil ik noemen:

- Bij De Keyzer is een Helpdesk Junior door leerlingen voor de school gestart. Leerlingen helpen andere leerlingen en personeel met ICT-problemen en vragen. Zo leren zij professionele vaardigheden aan en prachtig om te merken hoe leerlingen hun kennis en vaardigheden vol zelfvertrouwen en trots kunnen inzetten binnen de school.
- Het Praktijkcollege Tilburg is de afgelopen periode volop bezig geweest met het verbeteren van het lesprogramma in duidelijke uitstroomprofielen, waarmee de leerlingen straks meer kansen hebben op de arbeidsmarkt. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar gemaakt door een nieuwe website, flyer en een nieuw, stoer en kleurig logo. Het nieuwe gezicht versterkt de koers die is ingezet. Ook leerlingen reageren positief op de veranderingen.
- Parcours heeft een flinke verbouwing achter de rug. Vooral het nieuwe restaurant ‘Binnen bij Parcours’ is een echte blikvanger. Het sfeervolle school-restaurant is een belangrijke leerplek voor jongeren om werkervaring op te doen in de keuken en de bediening. En zo ontstaat ook meer verbinding met de wijk.
- De Bodde heeft een nieuw speelplein gerealiseerd voor de leerlingen van het SO waar de VSO-leerlingen aan meegewerkt hebben! De speelplaats is nu aantrekkelijker en veiliger waardoor kinderen met meer plezier buiten kunnen spelen. En daarnaast werkten de beste conciërges van Tilburg 2018 bij De Bodde (verkiezing van D66 Tilburg).
- Expertisecentrum De Kracht werkt nu ook in de regio Breda buiten hun vaste regio’s Tilburg en Waalwijk. Hun expertise wordt in Brabant volop gezien én gewaardeerd.
- De drie SBO-scholen zijn steeds meer de verbinding aan het aangaan met het regulier onderwijs. Er vinden mooie gesprekken, pilots en projecten plaats wat reguliere basisscholen in de wijk van de SBO-scholen van elkaar kunnen leren zodat passend onderwijs ook echt ‘passend’ wordt.

De inspectie van het Onderwijs heeft in 2018 géén van onze scholen bezocht. Alle zeven

scholen van Biezonderwijs hebben een basisarrangement, vormen voor Inspectie noch het College van Bestuur een risico en daar zijn we erg content mee. Desondanks zijn we ook in 2018 actief geweest met het kwaliteitsbeleid. Het vernieuwde inspectietoezicht is vertaald in het kwaliteitsbeleid van Biezonderwijs. De scholen en Expertisecentrum De Kracht zijn aan de slag gegaan met de kwaliteitsstandaarden.

Eind 2018 is de HR-visie vastgesteld waarmee nu de basis is gelegd om in 2019 volop te gaan investeren in allerlei projecten met betrekking tot onder andere werving & selectie, opleiden & ontwikkelen en werkprocessen optimaliseren. Hard nodig nu het lerarentekort zich concreet aandient.

Er is op het gebied van bedrijfsvoering afgelopen jaar een belangrijke stap gezet om dit professioneler te maken. Dat is onder andere te zien op het gebied van inkoopprocessen, maar ook qua grip op de exploitatie van de begroting. Daarnaast beschikt Biezonderwijs sinds 2018 over een kwantitatieve risicoanalyse welke in de toekomst tweejaarlijks zal worden uitgevoerd.

Onze samenwerking met partners uit de gezondheidszorg en met gemeenten is voortgezet. Via bijvoorbeeld actietafels voor het vso hebben we ervaren dat elkaar kennen – ook van elkaars expertise - cruciaal is om voor onze leerlingen het beste te doen. Dat vraagt tijd en dus middelen maar levert ook op dat we samen de schouders zetten om iets op te lossen zonder in elkaars verantwoordelijkheid te treden.

Onze deelname aan de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs was dit jaar heel wezenlijk vanwege de totstandkoming van nieuwe ondersteuningsplannen. De uitgangspunten van deze plannen geven vaak richting aan hoe tegen het specialistisch onderwijs wordt aangekeken en hoe de financiering ervan plaatsvindt. Ook is het gelukt tot goede (principe-)afspraken te komen voor De Kracht. Uiteindelijk is het voor vier samenwerkingsverbanden gelukt om instemming te krijgen op het plan. De overige twee zijn nog in ontwikkeling en zullen voorjaar 2019 worden vastgesteld.

Financieel gezien is het resultaat over 2018 positief en heeft Biezonderwijs een financieel gezonde positie. Daarbij maakt Biezonderwijs weloverwogen de keuze om een deel van het eigen vermogen te benutten om extra projecten te kunnen realiseren die de organisatie in belang van leerling en medewerker duurzaam sterker maken.

Al met al was 2018 weer een intensief jaar voor Biezonderwijs in zowel intern als extern perspectief. In dit bestuursverslag leest u er meer over. Ik wens u veel leesplezier toe en nodig u van harte uit contact op te nemen om het gesprek hierover te voeren.

Jan Winters
Voorzitter College van Bestuur a.i.
M.i.v. 15 februari 2019

Voorwoord voorzitter Raad van Toezicht

De maatschappelijke discussie over goed toezicht is in 2018 weer verder geïntensiveerd. Dit is een goede ontwikkeling. Ook onze raad van toezicht heeft het onderwerp governance hoog op de agenda staan, om ons te ontwikkelen, om de juiste vragen aan de bestuurder te kunnen stellen en vooral om ons te verantwoorden naar de belangrijkste stakeholders, onze leerlingen en hun ouders. Naast de steeds terugkomende momenten van interactie met de GMR, de directeuren en medewerkers tijdens de schoolbezoeken zoeken wij actief naar gelegenheden om ons te informeren over ontwikkelingen die ons helpen bij het adequaat toezicht houden. In het verslagjaar hebben wij bijvoorbeeld een Heidag georganiseerd waarin het thema passend onderwijs en samenwerken centraal stond. De ontmoetingsbijeenkomst met andere raden van toezicht binnen het PO in Tilburg e.o. bood weer een andere en interessante invalshoek voor het gesprek met onze bestuurder over de te volgen strategie.

Bij de kwaliteit van toezicht hoort ook een kwalitatieve goede bemensing. Daarom zijn wij blij dat Martin van den Berg in 2018 onze raad is komen versterken. Hij is de opvolger van Wil Stafhorst, die na 12 jaren op grond van het rooster van aftreden de raad heeft verlaten. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn inzet, betrokkenheid en kennisinbreng. Begin 2019 ontstaan er wederom vacatures op basis van het rooster van aftreden. De stichting heeft recht op een raad op volle sterkte, daarom zijn we met het oog op de toekomst in het verslagjaar, in afstemming met de GMR, een wervingsronde gestart naar kandidaten die de ervaringen en competenties hebben om onze raad te versterken.

2018 was het derde jaar van het beleidsplan Gewoon normaal en veel leren. Tijd voor een tussenevaluatie en daaruit volgende mogelijke bijstellingen. De bestuurder is samen met de directeuren aan de slag gegaan om de noodzakelijke 'check' uit te voeren. Dit heeft geleid tot de nota 'Vertrouwen in ontwikkeling' waarin de bijstellingen worden verwoord en toegelicht. De raad heeft deze nota in de verschillende gremia geagendeerd en besproken.

Ook dit verslagjaar heeft de raad van toezicht veel aandacht besteed aan de mogelijke risico's, die zij heeft geïdentificeerd. De belangrijkste waren het ziekteverzuim en de mogelijk- of onmogelijkheden om leerkrachten te binden en te boeien. Dit laatste is overigens een probleem dat in het onderwijs zeer bekend is. Wij, als raad, hebben net als iedereen geen kant en klare oplossingen. Onze rol is om onze bestuurder steeds te bevragen en mee te denken over het sturen en besturen in relatie met het strategisch personeelsbeleid. Dit alles binnen het streven om te voorzien in een team dat we kunnen binden aan onze scholen en geboeid laten blijven voor het speciaal onderwijs. Onze leerlingen hebben hier recht op.

Samenwerken is een werkwoord. Onze bestuurder heeft ervoor gezorgd dat er ook echt gewerkt wordt aan samendoen en samen optrekken. Hij gaf zelf het goede voorbeeld. Netwerken is één ding, maar strategische voornemens vertalen naar de praktijk is iets anders. Vanuit de waarde en kwaliteit van passend onderwijs is dat laatste van cruciaal belang. Binnen de raad is hierover dan ook actief meegedacht.

Dave Ensberg, voorzitter college van bestuur, heeft aangegeven begin 2019 een nieuwe uitdaging binnen zijn loopbaan aan te gaan. De raad is derhalve gestart met het voorbereiden van de werving van een nieuwe bestuurder.

Met veel inzet en enthousiasme heeft de bestuurder, samen met het team van medewerkers, gewerkt aan het bereiken van de doelen gesteld voor 2018. De Raad van Toezicht heeft wederom met vertrouwen kritisch en constructief hierop toezicht gehouden.

Henriëtte de Kok- de Koning

Inleiding

Jaarlijks verschijnt in het voorjaar een jaarverslag van het kalenderjaar daarvoor, bestaande uit een bestuursverslag (de tekst) en de jaarrekening (de cijfers). Het bestuursverslag is bedoeld voor ieder die kennis wil nemen van de stichting en beoogt tevens verantwoording af te leggen over het door de stichting gevoerde beleid en de gemaakte keuzes. Het bestuursverslag is voornamelijk gericht aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Inspectie voor het Onderwijs.

De jaarrekening bestaat onder meer uit een balans per 31 december 2018 en een staat van baten en lasten over de periode 1 januari tot en met 31 december 2018, welke beide zijn voorzien van de nodige specificaties en toelichtingen. Het jaarverslag en de overige gegevens completeren de jaarstukken.

Het Jaarverslag 2018 is na vaststelling door het College van Bestuur goedgekeurd door de Raad van Toezicht in zijn vergadering van 25 juni 2019. De goedgekeurde, door Drs. A.A.J. Vogels RA (Wijs Accountants) ondertekende, controleverklaring is opgenomen bij de jaarrekening 2018.

Naast dit jaardocument wordt medio 2019 een publieksgericht jaarverslag over 2018 uitgebracht.

1. Stichting Biezonderwijs

1.1 Algemeen

Biezonderwijs is er voor kinderen en jongeren van 4 tot 20 jaar voor wie het leren en opgroeien niet vanzelf gaat. Wij helpen hen om hun eigen talenten te ontdekken, omdat wij vinden dat ieder kind zijn of haar dromen waar moet kunnen maken!

Biezonderwijs bedient via onze zeven scholen 1.853 (1 oktobertelling 2018) leerlingen en versterkt daarnaast ook leerlingen, ouders en professionals in het 'gewone' onderwijs en in voorzieningen die aansluiten op de leeromgeving via 'De Kracht'. Het gaat hierbij om leerlingen in de leeftijd van 4 tot 20 jaar met een verstandelijke beperking, leerlingen met een (ernstige) leer- en gedragsstoornis en/of psychische problematiek alsmede om leerlingen uit het praktijkonderwijs.

Een gepassioneerd team van ongeveer 500 medewerkers verzorgt speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs in Tilburg en Goirle. Door dit brede aanbod kunnen we kinderen en jongeren een passende onderwijsplek bieden. Het ervaren en deskundige schoolteam weet hoe om te gaan met leerlingen die te maken hebben met gedrags- en ontwikkelingsvraagstukken.

Biezonder onderdeel van Biezonderwijs is expertisecentrum De Kracht: de 60 experts zorgen voor extra ondersteuning in het versterken van leerlingen, ouders, leerkrachten en professionals in het regulier en specialistisch onderwijs. Dit gebeurt op individueel niveau of in groepsverband in de vorm van training, coaching, begeleiding, onderzoek en onderwijsarrangementen.

1.1.1 Missie en visie

Bij Biezonderwijs geloven we in de kracht van elk mens. Soms gaat leren en ontwikkelen niet vanzelf. Juist voor die leerlingen wil Biezonderwijs er zijn. Samen met de omgeving en de leerling werken we aan ontwikkelbare competenties en gedrag, passend bij het kind/ de jongere. Om hem/haar uit te laten groeien tot een zo zelfredzaam en zelfbewust mogelijk persoon die deel kan nemen aan de maatschappij."

Om als kind en jongere zich open en veilig te kunnen ontwikkelen, faciliteert Biezonderwijs kinderen van jong tot oud in kwetsbare posities in Midden-Brabant. Dat doet Biezonderwijs op een professionele en kwalitatief hoogwaardige wijze, in coproductie met de omgeving. Met haar passie en oog voor de verschillende leefwerelden wil Biezonderwijs eraan bijdragen dat deze kinderen en jongeren zo zelfstandig en volwaardig mogelijk kunnen participeren in de maatschappij. Om de kennis en kunde van medewerkers hierop volledig aan te laten aansluiten, blijven wij ons continu professionaliseren en ontwikkelen. Hier biedt Biezonderwijs vanuit goed werkgeverschap en het belang van het kind de ruimte voor. De bedrijfsvoering staat altijd in dienst van het onderwijs.

1.1.2 Kernwaarden

De kernwaarden van Biezonderwijs laten zien wat we belangrijk vinden in de cultuur en hoe we met elkaar omgaan. Tussen de verschillende scholen van Biezonderwijs kunnen soms verschillen zitten in cultuur en manier van werken. Dat is logisch en daar is ook ruimte voor. Maar op alle scholen zie je terug dat we veilig, open, ontwikkelingsgericht, professioneel en opbrengstgericht belangrijke kernwaarden vinden.

1.1.3 De blijvende belofte van Biezonderwijs

We beloven ons in te spannen om de leerlingen te leren kennen en onderwijs te geven dat bij hen past en dat ze goed voorbereidt op de toekomst, vanuit vertrouwen in ontwikkeling. We doen ons best om hun belevingswereld te vergroten, ze te helpen hun grenzen te verleggen en ze voor te bereiden op de samenleving. We beloven ons in te spannen voor een eigen plek voor iedere leerling waar hij/zij zich veilig voelt, hulp durft te vragen en dingen durft waarvan de leerling niet dacht dat hij/zij dat kon.

We doen ons uiterste best voor alle ouder/verzorgers om steeds deskundige en bekwame docenten in te zetten die helpen om onze beloften waar te maken. We informeren ouders/verzorgers over vorderingen, begeleiding en welzijn van hun kinderen om dit samen te optimaliseren. We proberen dat altijd open en met vertrouwen te doen.

We beloven aan medewerkers om ons ten volle in te zetten voor een open, veilige en professionele werkomgeving. Een werkomgeving waarin medewerkers zich gefaciliteerd en gestimuleerd voelen om hun werk zo goed mogelijk te doen en zich ook zelf ontwikkelen.

1.1.4 Interne ontwikkelingen in 2018

Qua samenstelling van de directie op de scholen hebben er in 2018 geen wisselingen plaatsgevonden.

1.1.4.1 Leiderschapstraject

Er heeft een leiderschapstraject met het college van bestuur en de directeuren plaatsgevonden. Er is met elkaar gesproken over het strategisch meerjarenbeleidsplan, de missie, visie, beloften, besturingsfilosofie, bestuursbureau en bedrijfsvoering van Biezonderwijs. Hieruit is het document 'Vertrouwen in Ontwikkeling' voortgekomen. Er zijn in dit traject tevens vier stichtingsbrede, overkoepelende programma's vastgesteld:

1. Kwaliteitsbeleid
2. Strategisch HR-beleid
3. Onderwijszorgcontinuüm
4. Professionalisering van de bedrijfsvoering

1.1.4.2 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Vanwege de inwerkingtreding van de AVG per mei 2018 is intensief gewerkt aan een basis ten aanzien van informatiebeveiliging & privacy. Er zijn allerhande basisdocumenten ten aanzien van beleid vastgesteld. Daarnaast is er op elke entiteit een workshop geweest om de medewerkers bewust te maken van de risico's en verantwoordelijkheden die met de inwerkingtreding van de wet zijn gaan gelden. En er zijn diverse verwerkersovereenkomsten afgesloten.

Er heeft 1 datalek plaatsgevonden welke is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Biezonderwijs is in 2018 niet alleen intern actief geweest. Juist ook in de samenwerking met partners zijn er de nodige ontwikkelingen te melden.

1.1.5 Externe ontwikkelingen

Passend onderwijs is voor Biezonderwijs de meest dominante, externe ontwikkeling. Een ontwikkeling met zowel inhoudelijke als bedrijfsmatige en financiële consequenties en uitdagingen voor onze organisatie. Net als voor elke, vergelijkbare stichting voor specialistisch onderwijs in Nederland. Passend onderwijs moet bijdragen dat kinderen en jongeren zoveel mogelijk in het regulier onderwijs naar school gaan. Een financieel systeem prikkelt alle partijen om dat in de praktijk te realiseren, regionaal uitgevoerd door 'samenwerkingsverbanden'.

Sinds 2017 neemt het leerlingenaantal in het speciaal onderwijs weer toe¹. Ook voor de scholen van Biezonderwijs lijkt dit in meer of mindere mate het geval. We zijn met de samenwerkingsverbanden in gesprek om de toename in de toekomst te voorkomen.

Biezonderwijs werkt op met name schoolniveau ook samen met werkgevers uit de regio die bij (kunnen) dragen aan stageplekken en banen voor onze (oud-)leerlingen. Met name vanuit scholen die bijdragen aan het toeleiden van leerlingen richting de arbeidsmarkt, zoals VSO Parcours, het Praktijkcollege Tilburg en De Bodde, is dat het geval.

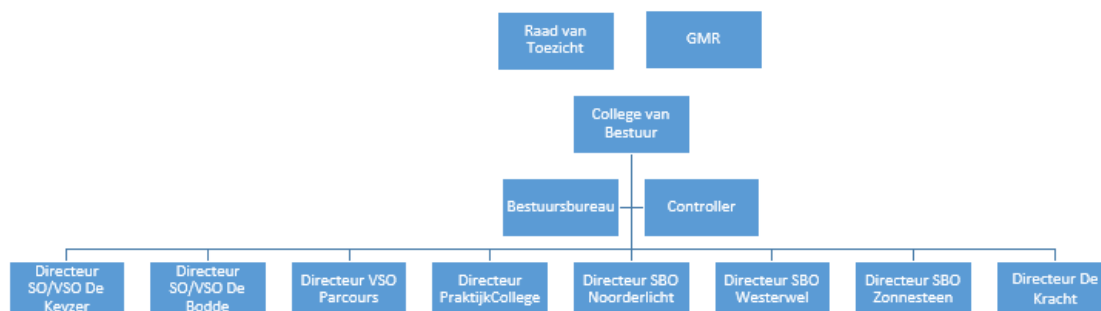
Deze samenwerking met genoemde partners – en meer – is essentieel voor een stichting als Biezonderwijs die alleen in samenwerking met collega-specialisten haar missie kan verwezenlijken. Samenwerking is voor Biezonderwijs simpelweg essentieel.

¹ Onderwijsinspectie, staat van het speciaal onderwijs 2019

2. Organisatie

2.1 Organisatiestructuur

Het huidige organogram van Biezonderwijs ziet er als volgt uit:

Hierbij dient te worden opgemerkt dat er één directeur is voor drie SBO-scholen, Noorderlicht, Westerwel en Zonnestein.

2.1.1 Raad van Toezicht

Samenstelling

De Raad van Toezicht van Stichting Biezonderwijs bestond in 2018 uit de volgende personen met daarnaast de genoemde nevenfuncties per persoon:

- **Mevr. H.A.M.A. de Kok MPM, voorzitter**
 - Strategisch adviseur
 - Lid adviescommissie Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland
- **Dhr. prof. dr. P.J.J. Zoontjes, vicevoorzitter**
 - Bijzonder hoogleraar onderwijsrecht en universitair hoofddocent staats- en bestuursrecht aan de Universiteit van Tilburg c.q. Tilburg University
- **Dhr. drs. M.B. van den Berg, lid per 01-04-2018**
 - Voorzitter college van bestuur Stichting Eindhovenens Christelijk Voortgezet Onderwijs
 - Docent/voorzitter kerngroep Management Control aan Nyenrode Business University
- **Mevr. dr. F. Joldersma, lid**
 - Senior beleidsadviseur Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (vanaf 1 april 2017)
 - Lid raad van toezicht Limor (bijzondere woonvoorzieningen)
- **Dhr. drs. K.J.C. Sariwating, lid**
 - Freelance onderwijsadviseur Leerrecht
 - Secretaris Raad van Bestuur Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (tot 1 juni 2018)
 - Lid Raad van Toezicht Vrijeschool Utrecht
 - Algemeen bestuurslid Stichting Buah Hati

- Kenniscoördinator Onderwijs Consumenten Organisatie (per 1 juni 2018)
- **Dhr. drs. W.A.S. Staffhorst, lid tot 01-04-2018**
 - Lid verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds MITT
 - Voorzitter Raad van Toezicht Golfclub Landgoed Nieuwkerk

Taken van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht Stichting Biezonderwijs heeft de volgende kerntaken:

- 1) De Raad van Toezicht is de werkgever van het College van Bestuur;
- 2) De Raad van Toezicht houdt toezicht op de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden door het College van Bestuur en geeft adviezen over aangelegenheden die voor het te voeren bestuur van belang zijn. De Raad van Toezicht fungeert bovendien als klankbord voor het College van Bestuur;
- 3) De Raad van Toezicht beoordeelt de besluiten van het College van Bestuur met name op strategisch niveau en ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- 4) Het goedkeuren van de strategische koers in het licht van de maatschappelijke doelstelling van de stichting;
- 5) Het toezicht op de financiën van de stichting.

Commissies binnen de Raad van Toezicht

Binnen de Raad van Toezicht fungeren een drietal commissies:

1. Remuneratiecommissie, bestaande uit de voorzitter mevr. H. de Kok MPM en de vicevoorzitter dhr. prof. dr. P. Zoontjens;
2. Auditcommissie financiën, bestaande uit dhr. W. Staffhorst (tot 01-04-2018), mevr. dr. C. Joldersma en dhr. drs. M. v.d. Berg (vanaf 01-04-2018);
3. Commissie kwaliteitstoezicht, bestaande uit dhr. prof. dr. P. Zoontjens en dhr. drs. K. Sariwating.

Ambtelijk secretaris:

Mevr. G. de Bruin

Aantal vergaderingen in 2018:

Reguliere vergaderingen:

- 01-03-2018
- 25-04-2018
- 26-06-2018
- 03-10-2018
- 14-11-2018 (ingelast)
- 19-12-2018

Jaarlijks gesprek Raad van Toezicht met de directeurs scholen Stichting Biezonderwijs:

- 11-04-2018: centraal-decentraal en financiële positie Stichting Biezonderwijs;
- ingelast gesprek met directeurs op 07-11-2018: terugblik proces "Vertrouwen in ontwikkeling".

Halfjaarlijkse gesprekken Raad van Toezicht met de GMR:

- 18-06-2018: versterking centrale/inrichting bestuursbureau, werkdruk;

- 19-11-2018: werving nieuwe leden raad van toezicht, visie raad van toezicht op de aanpassing van het strategisch beleidsplan en de financiële ontwikkeling, lerarentekort.

Jaarlijks gesprek met de Raden van Toezicht Primair Onderwijs Tilburg (T-primair):

- 27-02-2018: Thema "Gelijke Kansen" presentatie door Illias El Hadioui.

Studiedag 05-10-2018

Op 5 oktober 2018 heeft de Raad van Toezicht een Heidag gehad.

's Morgens zijn de scholen SBO Noorderlicht en Praktijkcollege Tilburg bezocht en Expertisedienst De Kracht.

De studiemiddag stond in het licht van samenwerkingsverbanden en passend onderwijs met als gastspreker de heer Jos van der Pluijm.

De Raad van Toezicht als werkgever

De remuneratiecommissie heeft op 22-01-2018 een voortgangsgesprek gevoerd met de voorzitter college van bestuur en op 27-09-2018 een beoordelingsgesprek. Medio november heeft de voorzitter college van bestuur zijn ontslag ingediend en heeft de raad van toezicht een plan van aanpak opgesteld voor de werving van een nieuwe voorzitter.

De **auditcommissie financiën** is bijeen geweest op 14-06-2018, 07-11-2018 en 10-12-2018.

De **commissie kwaliteitstoezicht** is bijeen geweest op 04-07-2018 en 21-09-2018.

Traineeship. Van 01-04-2018 t/m 31-03-2019 is een overeenkomst aangegaan met BMC Advies betreffende een traineeship van mevrouw Jiska van den Hoek in het kader van het Traineeship Aankomend Toezichthouder van PublicSpirit bij de Raad van Toezicht/Commissarissen van de organisatie. Mevrouw Van den Hoek heeft de reguliere vergaderingen bijgewoond als volwaardig lid, maar had geen stemrecht.

Inhoudelijk 2018

De belangrijkste thema's 2018:

- Besluitvorming rond de aflossing van de hypotheek van De Keyzer
- Voortgang van de meerjarenbeleidsplannen
- Richtinggevende uitspraken voor de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs
- Ziekteverzuim binnen Biezonderwijs
- Strategisch HR-beleid
- Jaarverslag 2017 inclusief financiële jaarrekening 2017
- Planning & Control cyclus
- Treasury Statuut
- Reglement auditcommissie raad van toezicht
- Inrichting bestuursbureau
- Besturingsfilosofie "Biezonderwijs vertrouwen in ontwikkeling"
- Rol kwaliteitscommissie raad van toezicht
- Opstart van het selectieproces voor een accountant voor de Jaarrekening 2019
- Kaderbrief 2019, Risicoanalyse, reservepositie op stichtingsniveau, afronding van de 3-4 jaren cyclus alsmede de ziektevergoeding langer dan 4 weken

- Begroting 2019, meerjarenraming 2020-2022 en financiële doorkijk
- Werving van nieuwe leden voor de raad van toezicht
- Opvolging van de bestuursvoorzitter en de opdracht voor de interim bestuurder

Vergoedingen

De vergoedingen van de RvT leden zijn afgestemd op de ANBI-normen en bedragen € 3.000 op jaarbasis voor een lid en € 5.915 voor de voorzitter.

College van Bestuur

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van Biezonderwijs en werd in 2018 gevormd door de volgende persoon met daarnaast de genoemde nevenfuncties:

- o De heer D.S.C. Ensberg-Kleijkers MSc, voorzitter
- o Voorzitter bestuur Stichting Kompas, mensenrechten dichtbij
- o Vicevoorzitter bestuur Stichting Johan Ferrier Fonds
- o Lid Raad van Advies Stichting Martin Luther King Lezing

De beloning van het CvB is opgenomen in de jaarrekening.

Taken van het College van Bestuur

Tot de kerntaken van het CvB behoren:

1. Geeft leiding aan de organisatie
2. Maakt strategisch (meerjaren-) beleid m.b.t. de positionering van de stichting en de inbedding in regionale en landelijke structuren;
3. Is werkgever en draagt zorg voor de belangen van leerlingen, ouders en medewerkers;
4. Vertegenwoordigt de organisatie in lokale, regionale of landelijke verbanden;
5. Geeft vorm aan gezonde bedrijfsvoering;
6. Legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Er werden belangrijke stappen gezet met betrekking de volgende thema's:

- Kwaliteitsbeleid
- Aanbestedingstrajecten Ict-hardware en Office 365
- AVG
- Strategische keuzes ten laste van het Eigen Vermogen
- De Digitale Gesprekscyclus
- Arbeidsmarktcommunicatie
- Professioneel Statuut
- Werkverdelingsplan
- Functiehuis directies
- Meerjarenonderhoudsplannen
- HR-visie
- Vrijwilligersbeleid
- Nieuwe Arbodienst
- Fiscaal Beleidsplan
- Inrichting bestuursbureau

2.1.2 Scholen en expertisecentrum

De volgende scholen en expertisecentrum behoren tot de stichting:

School / dienst	Schoolsoort	Directeur / teamleider	Adres
De Bodde	SO en VSO	Mevr. A. Hulshoff	Karel Boddeweg 1, Tilburg
Scholengemeenschap De Keyzer	SO en VSO	Dhr. A. van den Broek	Dr. Keyzerlaan 23, Goirle
Noorderlicht	SBO	Dhr. P. Smolders	De Schans 135, Tilburg
Westerwel	SBO	Dhr. P. Smolders	Bladelstraat 3, Tilburg
Zonnestein	SBO	Dhr. P. Smolders	Generaal Smutsaan 11, Tilburg
Parcours	VSO	Mevr. M. Govers	Generaal Smutsaan 9 en 13, Tilburg
Praktijkcollege Tilburg	Praktijkonderwijs	Dhr. H. Backx	Brittendreef 9, Tilburg
De Kracht	Expertisecentrum	Mevr. R. Kuijpers	De Schans 135, Tilburg

2.1.3 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

Gedurende de verslagperiode heeft de GMR de volgende samenstelling gehad:

Naam	Geleding	School/Afdeling	Zittingsperiode (van/tot en met)	Functie in de GMR
H.Toemen	Personeel	SBO	2006-heden	Voorzitter t/m april 2018
B. de Rouw	Personeel	SO/VSO	01-01-2017-heden	Voorzitter vanaf mei 2018
S. Requena	Personeel	Praktijkcollege	2016-december 2018	Vicevoorzitter
J. Derksen	Personeel	SO/VSO	01-03-2017-heden	Lid
K.v.d. Linden	Ouder	SO/VSO	2014-heden	Lid
P. v.d. Louw	Ouder	VO	01-11-2017-heden	Lid
A.Pragt	Personeel	Expertisedienst	2016-heden	Lid
M.Verheijen	Ouder	SBO	2011-heden	Lid

De GMR vertegenwoordigt het personeel en de ouders in kwesties op bovenschools niveau binnen Biezonderwijs op grond van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS). Op school- en dienstniveau functioneert een MR.

Het postadres van de GMR is:
Postbus 5134, 5004 EC Tilburg

Inhoudelijk verslag:

In 2018 heeft de GMR op de volgende momenten vergaderd in aanwezigheid van het college van bestuur en ambtelijk secretaris en stafadviseur HMR (op aanvraag):

- 15-01-2018
- 09-04-2018
- 14-05-2018
- 18-06-2018; het eerste uur een gesprek met een delegatie van de raad van toezicht, aansluitend reguliere vergadering
- 01-10-2018
- 19-11-2018; het eerste uur een gesprek met een delegatie van de raad van toezicht, aansluitend reguliere vergadering
- 17-12-2018

De GMR heeft extra vergaderd zonder college van bestuur op 26-02-2018 en 22-05-2018.

Op 20-06-2018 heeft de GMR een studiedag georganiseerd in samenwerking met AO-b- Algemene Onderwijsbond, waarin in het eerste gedeelte het meerjaren strategisch beleidsplan 2016-2020 is besproken; in het tweede gedeelte is de "pro-actieve" medezeggenschap behandeld.

Op 22-05-2018 en 03-12-2018 is er een gezamenlijke bijeenkomst geweest van GMR en voorzitters MR-en.

Besluitenlijst

15-01-2018:

- Instemming Mobiliteitsbeleid
- Vervangingsbeleid

14-05-2018:

- Instemming Vakantierooster schooljaar 2018-2019
- Instemming Bestuursformatieplan 2018-2019
- Instemming Opzegging RTC

18-06-2018:

- Instemming Inrichting Bestuursbureau
- Instemming Kwaliteitsbeleid
- Instemming GMR-statuut

01-10-2018:

- Instemming Bestuursfilosofie Stichting Biezonderwijs
- Instemming Inrichting van een reservepositie op stichtingsniveau

19-11-2018:

- Instemming Herijkte notitie De Digitale Gesprekscyclus
- Instemming Inschaling directeuren schaal DD (cao PO)
- Instemming Vaste benoeming operationeel medewerker HR Bestuursbureau

18-12-2018:

- Instemming HR-visie
- Instemming Vrijwilligersbeleid

Positief advies:

19-11-2018:

- Afronding 3-4 jarencyclus

Ter informatie behandeld tijdens de vergaderingen:

- Begroting 2018 en 2019
- Taakbeleid overlegmodel
- Visie strategisch HR-beleid
- Fiscaliteit en Fiscaal Beleidsplan
- AVG
- Werkdruk en actuele verzuimcijfers
- Arbo aanbesteding
- Facilitering GMR
- Kaderbrief 2019
- Risicoanalyse
- Ziektevergoeding langer dan 4-jaren
- Arbeidsmarktcommunicatie

3. Onderwijskundig beleid

3.1 Onderwijskundige ontwikkelingen

De essentie van het werk van Biezonderwijs is het verzorgen van kwalitatief goed, specialistisch onderwijs aan kinderen en jongeren van 4 tot 20 jaar. Hoe dat te realiseren en waar de prioriteiten van Biezonderwijs liggen, behoort vast te liggen in een strategisch meerjarenbeleidsplan, vertaalt naar schoolplannen per individuele school.

Biezonderwijs heeft het Strategisch Meerjarenbeleidsplan 2016-2020 'Gewoon normaal en veel leren' in 2018 herijkt in het document 'Vertrouwen in Ontwikkeling'. Hierin komen ambities en belofte aan leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers terug. De scholen bieden elke dag betekenisvol onderwijs, waarin de jaarplannen als afgeleide van de schoolplannen de rode draad vormen.

In dit deel van het bestuursverslag noemen we expliciet De Kracht als onderdeel en daarnaast ontwikkelingen die een meerschools karakter hebben of op stichtingsniveau van toepassing zijn.

3.1.1 De Kracht

Expertisecentrum De Kracht is naar tevredenheid van de samenwerkingsverbanden en de (reguliere) scholen in het primair en voortgezet onderwijs en het MBO het systeem rondom kinderen en jongeren blijven ondersteunen. Dit is echter slechts een deel van de ambities zoals De Kracht deze in 2016 in haar businessplan heeft verwoord. Op projectmatige wijze wordt dit plan ten uitvoer gebracht. Waaronder het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten. Daardoor is de orderportefeuille van De Kracht inmiddels verbreed. In 2018 heeft de gemeente Tilburg, bijvoorbeeld, wederom uren bij De Kracht ingekocht om in het kader van de jeugdhulp onderzoeken te verrichten.

3.1.2 Doorontwikkeling Positief Schoolklimaat

Op alle scholen is aandacht voor een positief schoolklimaat. Met name op de scholen die onderwijs bieden aan de kinderen tot 12 jaar, werken we vanuit de methode Positive Behavior Support (PBS) en het sociaal competentiemodel aan een positief schoolklimaat. We richten ons vooral op GOED gedrag en het belonen hiervan. Om goed gedrag te kunnen laten zien, is het belangrijk dat leerlingen weten wat van hen wordt verwacht. We leren leerlingen gedragsverwachtingen aan die allemaal te maken hebben met je veilig, verantwoordelijk en respectvol gedragen. Goed gedrag wordt, individueel of samen, beloond.

3.1.3 Onderwijszorgcontinuüm

Biezonderwijs wil graag samenwerken in het belang van leerlingen met zorgpartners Amarant Groep, Sterk Huis en GGz Breburg. In het voorjaar hebben professionals uit het specialistisch onderwijs en jeugdzorg deelgenomen aan een Brown Paper Sessie om te praten over verbeteringen in de samenwerking. Tijdens de sessie zijn vier concrete concepten besproken die de samenwerking tussen onderwijs en zorg kunnen versterken:

1. De Integrale schooldag
2. (door)Ontwikkelkracht
3. Actietafels Jeugdhulp en Onderwijs
4. Schoolvoorbereidende groep

Er zijn verbindingen gelegd, en men heeft beter in beeld wat er goed gaat en wat beter kan. Verderop in het jaar is de zoektocht voortgezet hoe de samenwerking vorm zou kunnen krijgen en of er mogelijkheden zijn om te 'ontschotten'. Dat vraagt veel tijd en zal ook in 2019 doorgang vinden.

3.1.4 Onderwijszorgarrangementen

Biezonderwijs wil iedere leerling de mogelijkheid bieden om, in samenwerking met zorgpartners, een passend onderwijszorgarrangement (OZA) te ontvangen. Hiermee beogen we arrangementen op maat waarin onderwijs en zorg elkaar versterken. We bieden leerlingen een zoveel mogelijk ononderbroken (leer)ontwikkeling. De ondersteuningsbehoefte van de leerling staat centraal. De locatie waar onderwijs wordt gegeven kan een andere zijn dan de locatie school. Onder OZA wordt zowel persoonlijke verzorging, diverse vormen van begeleiding, ondersteuning als therapie verstaan. Er zijn drie vormen van samenwerking onderwijs en zorg gedefinieerd welke zijn vastgesteld in het directeurenberaad, inclusief een overzicht van de diverse samenwerkingen momenteel op de scholen:

- Onderwijs Behandel Arrangement;
- Zorg in Onderwijs;
- Zorg Onderwijs Arrangement.

3.1.5 Smart Education Hub

Biezonderwijs is als eerste stichting voor speciaal onderwijs in Nederland betrokken bij een 'Smart Education Hub' van Samsung. Iedere Smart Education Hub is opgebouwd uit drie onderdelen: Smart Classrooms, Smart Teachers en Smart Sharing. Dit laatste zijn fysieke meetings waarin collega's binnen en tussen Hubs ervaringen en best practices met elkaar delen.

Een ander onderdeel de Smart Teachers component: Leerkrachten en schoolleiders van Stichting Biezonderwijs hebben dit schooljaar een programma gevolgd om meer vorm en inhoud te geven aan 21e eeuwse leren. Leraren kregen onderwijsinnovatietrainingen. Er zijn programma's ontwikkeld, waarin digitale leermiddelen en technologie een rol gaan spelen. In mei vierden de deelnemers - leerkrachten en schoolleiders - aan het trainingsprogramma van Biezonderwijs, de afronding van het trainingsprogramma van dit schooljaar. Leerkrachten presenteerden de opbrengsten van het programma én hun plannen en ideeën om een vervolg te geven aan de ingezette ontwikkeling.

Het Smart Education Hub-programma is een MVO-programma van Samsung en diverse partners uit het onderwijsveld en bedrijfsleven.

3.2 Passend onderwijs

Met de komst van passend onderwijs is de strategische positie van specialistische onderwijsinstellingen als Biezonderwijs wezenlijk veranderd. Meer dan ooit behoort Biezonderwijs aanvullend op en dienstbaar aan het reguliere onderwijs te zijn. Hoe dat exact in te richten, wordt in overleg met andere onderwijsinstellingen per regio in samenwerkingsverbanden besloten. Biezonderwijs participeert in de regio Midden-Brabant in zes samenwerkingsverbanden, namelijk:

- *Plein013*, samenwerkingsverband PO Tilburg en omgeving
- *Portvolio*, samenwerkingsverband VO Tilburg en omgeving
- *PO Langstraat Heusden Altena*, samenwerkingsverband PO Waalwijk en omgeving
- *VO De Langstraat*, samenwerkingsverband VO Waalwijk en omgeving
- *RSV Breda PO*, samenwerkingsverband PO 30-03 Breda en omgeving
- *RSV Breda VO*, samenwerkingsverband VO Breda en omgeving

3.2.1 Plein013

Plein 013 is het samenwerkingsverband van alle scholen voor primair onderwijs in de regio Tilburg. Het samenwerkingsverband Plein 013 bestaat uit 81 basisscholen, vier speciale basisscholen en vijf scholen voor speciaal onderwijs – totaal voor ruim 24.000 leerlingen.

3.2.2 Portfolio

Portfolio is het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs in de regio Tilburg. Portfolio is met zeven schoolbesturen verantwoordelijk voor een passende onderwijsplaats voor ruim 17.000 leerlingen in het voortgezet onderwijs in de regio. Het samenwerkingsverband streeft ernaar dat alle v(s)o-leerlingen in de regio Tilburg een diploma naar vermogen behalen of een passende en duurzame plek op de arbeidsmarkt en/of in de maatschappij innemen.

3.2.3 PO Langstraat Heusden Altena

Het samenwerkingsverband PO Langstraat Heusden Altena is een stichting, opgericht door de besturen van de scholen voor primair onderwijs in de gemeenten Aalburg, Heusden, Loon op Zand en Waalwijk en de besturen voor speciaal onderwijs in Oisterwijk, Tilburg en 's-Hertogenbosch.

Het gaat om 48 scholen voor basisonderwijs en twee scholen voor speciaal basisonderwijs in de gemeenten Aalburg, Heusden, Loon op Zand en Waalwijk. Daarnaast gaat het om één school voor speciaal onderwijs in Oisterwijk, één school voor speciaal onderwijs in Goirle (De Keyzer), twee scholen voor speciaal onderwijs in Tilburg (waaronder De Bodde), drie scholen voor speciaal onderwijs in 's-Hertogenbosch en één school voor speciaal onderwijs in Eindhoven.

Het Samenwerkingsverband wil dat alle leerlingen een passende onderwijsplek krijgen. Een passende plek wil zeggen: zo dicht mogelijk bij huis, aansluitend op de mogelijkheden van het kind en in overeenstemming met de wensen van de ouders. Om dat te realiseren, is de steun nodig van partners zoals de instellingen voor jeugdhulp en de gemeenten. Ook is het bijzonder belangrijk om een goede samenwerking op te bouwen en afspraken te maken met de voorschoolse instellingen.

3.2.4 VO De Langstraat

Het samenwerkingsverband VO De Langstraat 30-09 is een stichting opgericht door de besturen van de scholen in De Langstraat en het Land van Heusden en Altena en de besturen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) te Tilburg en 's-Hertogenbosch. Het werkgebied beslaat De Langstraat en een deel van het Land van Heusden en Altena met daarin de gemeenten Aalburg, Heusden, Loon op Zand, Waalwijk en Woudrichem. Het samenwerkingsverband wil een keten van onderwijs en ondersteuning voor kinderen van 12-20 organiseren, zodat een ononderbroken schoolloopbaan ontstaat zonder schooluitval. Onderwijs bieden dat passend is voor elk kind.

3.2.5 RSV Breda PO

Het samenwerkingsverband Passend Onderwijs RSV Breda PO-30-03, is een stichting opgericht door de besturen van de scholen in Breda en omgeving. Dat zijn de scholen in de gemeente Breda, en ook die in Chaam (deel van de gemeente Alphen-Chaam), Baarle-Nassau, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Oosterhout en Zundert.

De besturen van de scholen in dit gebied hebben afgesproken samen ervoor te zorgen dat alle kinderen in de regio de juiste onderwijskansen krijgen. Het samenwerkingsverband PO 30-03 en de daarin participerende schoolbesturen streven naar goede onderwijskansen en doen daarbij recht aan de onderwijsbehoeften van ieder individueel kind in de regio.

3.2.6 RSV Breda VO

Het samenwerkingsverband RSV Breda VO is een stichting opgericht door besturen van de scholen in Breda, Oosterhout, Etten-Leur, Zundert, Geertruidenberg, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze-Rijen, Rucphen, Drimmelen, (Alphen-)Chaam.

Elke leerling heeft recht op goed onderwijs, het liefst op een school in de buurt. Die school moet ook de extra ondersteuning kunnen geven die sommige leerlingen nodig hebben.

3.3 Kengetallen leerlingen

De leerlingaantallen van de scholen van Biezonderwijs kunnen sterk fluctueren. Daarom dat directeuren en bestuur (gedurende het jaar) continu met elkaar in gesprek zijn over de werkelijke ontwikkeling ervan en de gevolgen daarvoor voor onder meer de personele formatie, huisvesting en benodigde financiële middelen, om tijdig maatregelen te kunnen nemen. Ten behoeve van de meerjarenperspectief is ervoor gekozen om de leerlingaantallen zoveel mogelijk te stabiliseren, gezien de sterke fluctuaties. Deze stabilisatie is te zien in de jaren 2020 en 2021, welke gelijk zijn gehouden aan 2019. Elk jaar wordt er tijdens de nieuwe begrotingsronde opnieuw gekeken naar de leerlingaantallen en worden de verwachte aantallen bijgesteld met de nieuwe inzichten.

In onderstaande tabel wordt het huidige en geprognosticeerde aantal leerlingen van Biezonderwijs weergegeven (gegevens van december 2018):

LEERLING AANTALLEN		1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	Prognose 1-10-2019	Prognose 1-10-2020	Prognose 1-10-2021
Zonnesteen - 04BX	Totaal	180	161	165	160	160	160
Westerwel - 09PC	Totaal	318	314	347	330	310	310
Noorderlicht - 11XT	Totaal	129	125	135	135	135	135
Totaal SBO scholen		627	600	647	625	605	605
De Bodde - 01FX	Totaal SO + VSO	250	258	278	278	278	278
	Totaal SO	94	91	98	98	98	98
	SO TLV laag	88	83	91	91	91	91
	SO TLV midden	3	5	5	5	5	5
	SO TLV hoog	3	3	2	2	2	2
	Totaal VSO	156	167	180	180	180	180
	VSO TLV laag	106	113	121	121	121	121
	VSO TLV midden	20	27	38	38	38	38
	VSO TLV hoog	30	27	21	21	21	21
Parcours - 01UB	Totaal VSO	172	180	167	160	160	160
	VSO TLV laag	166	174	162	156	156	156
	VSO TLV midden	5	5	5	4	4	4
	VSO TLV hoog	1	1	-	-	-	-
SG De Keyzer - 23JU	Totaal SO + VSO	480	517	520	520	520	520
	Totaal SO	195	214	206	210	210	210
	SO TLV laag	195	214	206	210	210	210
	Totaal VSO	285	303	314	310	310	310
	VSO TLV laag	283	297	308	300	300	300
	VSO TLV midden	1	3	5	9	9	9
	VSO TLV hoog	1	3	1	1	1	1
Praktijkcollege - 12PR	Totaal VO	225	235	241	255	255	255
Totaal		1.754	1.790	1.853	1.838	1.818	1.818

3.4 Uitstroomgegevens en opbrengsten

In totaal 190 leerlingen komend van de scholen SBO Westerwel, SBO Zonnestein, SBO Noorderlicht, SO de Bodde en SO de Keyzer zijn als volgt uitgestroomd naar vervolgonderwijs:

Uitstroomgegevens SO de Bodde 2018	
VSO	22
SBO	0
Andere school	2
Leerplichtonthefing	1
Totaal	25

Uitstroomgegevens SO de Keyzer 2018*	
PRO	2
VMBO Theoretische leerweg	2
VSO PRO	4
VSO Basisberoepsgerichte leerweg	8
VSO Kaderberoepsgerichte leerweg	7
VSO Theoretische leerweg	9
VSO HAVO	4
Totaal	36

* In deze lijst alleen groep 8 schoolverlaters, zowel extern als residentiële plaatsing; tussentijdse schoolverlaters niet meegerekend.

Uitstroomgegevens SBO Zonnestein 2018*	
PRO	13
VMBO Basisberoepsgerichte leerweg	8
VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg	2
VMBO Theoretische leerweg	2
VSO ZML	5
VSO Basisberoepsgericht	6
Totaal	36

Uitstroomgegevens SBO Noorderlicht 2018*	
--	--

PRO	9
VMBO Basisberoepsgerichte leerweg	15
VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg	3
VMBO Theoretische leerweg	1
VSO Basisberoepsgericht	1
VSO ZML	2
Totaal	31

**Eventueel is er sprake van een combinatie met LWOO*

Uitstroomgegevens SBO Westerwel 2018*	
PRO	8
VMBO Basisberoepsgerichte leerweg	24
VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg	8
VMBO Kaderberoepsgerichte/ Theoretische leerweg	2
VMBO Theoretische leerweg	6
VWO	1
HAVO/VWO	2
VWO	1
VSO Arbeidsgericht	2
VSO Basisberoepsgerichte leerweg	4
VSO Kaderberoepsgerichte leerweg	2
VSO Theoretische leerweg	1
VSO VWO	1
Totaal	62

**Eventueel is er sprake van een combinatie met LWOO*

In totaal 213 leerlingen komend van de scholen VSO Parcours, Praktijkcollege Tilburg, VSO de Keyzer en VSO de Bodde zijn als volgt uitgestroomd/doorgestroomd:

Uitstroomgegevens VSO Parcours 2018	
Vervolgonderwijs VSO, vaak tussentijdse uitstroom	15
Entreeopleiding	17
Mbo niveau 2	12
Mbo niveau 3 & 4	7
Arbeid / werk	4
Beschut werk	5
Dagbesteding	3
Overig, waaronder sociale werkplaats	14
Totaal	77

Uitstroomgegevens Praktijkcollege Tilburg 2018	
Vervolgonderwijs (MBO of andere school)	17
Arbeid / Werk	24
Dagbesteding	2
Geen werk of school / Traject gemeente	8
Verhuizing	4
Totaal	55

Uitstroomgegevens VSO De Bodde 2018	
Vervolgonderwijs	3
Andere school	4
Arbeid / werk	2
Dagbesteding: arbeidsmatig	17
Dagbesteding: activiteitsgericht	10
Dagbesteding: belevingsgericht	0
Beschut werk	1
Thuis	1
Totaal	38

Uitstroomgegevens VSO De Keyzer 2018	
VSO theoretische leerweg	1

MBO Beroeps Begeleidende Leerweg	5
MBO Beroeps Opleidende Leerweg	26
HBO	2
VAVO	2
Arbeid/ werk via gemeente	9
Dagbesteding	3
Totaal	48

** Alleen eindexamenleerlingen, zowel extern als residentiële plaatsing; tussentijdse schoolverlaters niet meegerekend.*

4. Samenwerking

Biezonderwijs werkt vanuit verschillende kaders en met partners landelijk en in de regio Midden-Brabant samen aan het realiseren van haar missie. De voorzitter College van Bestuur fungeert als lid van de auditcommissie van de PO-Raad, lid van het bestuurlijk netwerk passend onderwijs van de VO-Raad en neemt deel aan de adviesgroep passend onderwijs van de VO-Raad.

De belangrijkste samenwerkingsverbanden waarin Biezonderwijs in 2018 participeerde, zijn in dit hoofdstuk uiteengezet.

4.1 Samenwerkingsverbanden vanuit het wettelijk kader

Onderwerp / thema	Biezonderwijs / school	Participerende partijen	Doel
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband Plein013	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het primair onderwijs in de regio Tilburg en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband Portfolio	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het voortgezet onderwijs in de regio Tilburg en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband PO Langstraat Heusden Altena	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het primair onderwijs in de regio Waalwijk en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband VO De Langstraat	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het voortgezet onderwijs in de regio Waalwijk en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband RSV Breda PO	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het primair onderwijs in de regio Breda en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Passend Onderwijs	Biezonderwijs	Samenwerkingsverband RSV Breda VO	Realisatie van de Wet passend onderwijs voor het voortgezet onderwijs in de regio Breda en omgeving. Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.

Praktijkonderwijs	Praktijkcollege Tilburg	Sectorraad Praktijkonderwijs, Platform Praktijkonderwijs en Praktijkonderwijs Brabant	Onderwijskundige vernieuwing en professionalisering, begeleiding bij diverse processen, met name arbeidsmarkttoeleiding. Namens Biezonderwijs neemt de directeur van het Praktijkcollege Tilburg deel aan dit overleg.
--------------------------	-------------------------	--	--

4.2 Samenwerkingsverbanden vanuit onze maatschappelijke opdracht

De samenwerking met hieronder genoemde partners – en meer – is essentieel voor een stichting als Biezonderwijs die alleen in samenwerking met collega-specialisten haar missie kan verwezenlijken. Samenwerking is voor Biezonderwijs simpelweg essentieel. Vanuit T-Primair en het Voortgezet Onderwijs zijn een onderwijsmanifesten opgesteld ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018.

Onderwerp / thema	Biezonderwijs / school	Participerende partijen	Doel
Zorg	Biezonderwijs	Sterk Huis, Amarant, GGz Breburg	Zorgen voor integrale onderwijszorgarrangementen en andersoortige intensieve samenwerking rondom leerlingen van Biezonderwijs die tevens een hulpvraag hebben bij een zorgorganisatie. De bestuurders van deze organisaties voeren periodiek een bilateraal overleg.
Lokale Educatieve Agenda Tilburg	Biezonderwijs	T-Primair	Realisatie LEA Tilburg, optreden als samenwerkingspartner voor kinderopvang, welzijn, zorg en gemeente. Tevens samenwerking op gebied van personeel en bedrijfsvoering (shared services). Namens Biezonderwijs participeert het CvB in dit bestuurlijk overleg.
Vervolgopleiding	Parcours	Onderwijsgroep Tilburg (OGT)	VSO Parcours en Onderwijsgroep Tilburg (OGT) zorgen er samen voor dat jongeren die in staat zijn een entree-opleiding te volgen, daarin kunnen slagen. Leerlingen staan ingeschreven bij Parcours en op basis van een symbiose-overeenkomst met OGT kunnen deze

			leerlingen die de ondersteuning(structuur) van het VSO nodig blijven hebben, deels ook onderwijs aldaar volgen.
Speciaal onderwijs	Biezonderwijs	OC Leijpark	Delen van kennis en inzichten met collega-instelling voor specialistisch onderwijs in de regio Midden-Brabant en versterking van de onderlinge samenwerking, waaronder op het gebied van passend onderwijs. De bestuurders van beide organisaties voeren maandelijks een bilateraal overleg.
Praktijkonderwijs	Biezonderwijs / Praktijkcollege Tilburg	MET Praktijkonderwijs (Waalwijk)	Delen van kennis en inzichten met collega-instelling voor praktijkonderwijs in de regio Midden-Brabant en versterking van de onderlinge samenwerking, waaronder op het gebied van passend onderwijs.
Arbeidstoeleiding	Praktijkcollege Tilburg, Parcours, De Bodde en De Keyzer (allen: Biezonderwijs). Verder: OC Leijpark en MET Praktijkonderwijs	Samen Werk Tilburg	Stimuleren van samenwerking tussen VSO/PRO-scholen uit regio Midden-Brabant met bedrijven. Verhogen mogelijke participatie (oud-)leerlingen op de (reguliere) arbeidsmarkt. Verder: versterken profilering van het VSO en praktijkonderwijs in de regio Midden-Brabant en landelijk. Stimuleren onderlinge samenwerking en kennisdeling tussen scholen VSO en praktijkonderwijs.
Maatschappelijke integratie en participatie jongeren met verstandelijke beperking	De Bodde	BoddeHuis-partners: Tiwos, Wonen Breburg en TBV Wonen	Stimuleren van maatschappelijke integratie en participatie van leerlingen van De Bodde door middel van het leren van zelfstandig wonen in een huurhuis dat door de Tilburgse woningcorporaties ter beschikking van De Bodde wordt gesteld.

5. Kwaliteitsbeleid

Ouders en leerlingen moeten erop kunnen vertrouwen dat er bij elke school sprake is van goede onderwijskwaliteit: wij doen de goede dingen en deze dingen doen wij goed! Biezonderwijs heeft in het voorjaar van 2018 kwaliteitsbeleid per schoolsoort vastgesteld waarbij een grote mate van uniformiteit waar mogelijk is toegepast. De uitwerking ervan is een gedecentraliseerde aangelegenheid van schooldirecties waarbij er sprake is van een planning voor het vullen van de kwaliteitsstandaarden. Daarmee voldoen we ook op schrift meer en meer aan het nieuwe inspectiekader.

Binnen Biezonderwijs wordt gewerkt met een tweejarige planning en controlcyclus, waarbij de twee jarige cyclus wordt afgesloten met een audit. Na het vaststellen van het kwaliteitsbeleid is een werkgroep gestart die een visie heeft ontwikkeld over de inrichting van de audit, welke in een directeurenberaad is vastgesteld. De visie wordt geconcretiseerd in 2019.

De basis voor de twee jaarlijkse planning en control cyclus voor de scholen wordt gevormd door het nieuwe inspectiekader. De scholen voeren per standaard een zelfevaluatie uit en deze wordt volgens planning aangeleverd aan het College van Bestuur. Deze zelfevaluaties vormen tevens de basis voor de audit. De audit levert voor scholen en de CvB een soort inspectieoordeel op. Aan de hand van de audit is de school in staat om verbeteracties te plannen en uit te voeren.

Vanuit het programma kwaliteitsbeleid heeft een werkgroep onderzocht wanneer een school in aanmerking komt voor de kwalificatie “goede school”. Door de werkgroep zijn drie producten gepresenteerd. Twee documenten geven inzicht in de kwaliteit op schoolniveau en het derde instrument geeft inzicht op stichtingsniveau. De werkgroep heeft gekozen voor drie verschillende versies van de notitie, dit in verband met het inspectiekader dat per schoolsoort op details afwijkt.

De Kracht heeft in de P&C cyclus een aparte status, omdat het waarderingskader van de inspectie voor het onderwijs niet toepasbaar is voor expertisediensten. Zicht op kwaliteit is echter ook voor De Kracht essentieel. Door de Kracht is de keuze gemaakt, om zich te laten registreren bij het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CrKBO). In het CrKBO staan onderwijsinstellingen ingeschreven die voldoen aan de Kwaliteitscode voor Opleidingsinstellingen voor Kort Beroepsonderwijs.

De kwaliteitscode is vertaald naar eisen rondom de volgende onderwerpen; organisatie, docenten, voorlichting, contract& betalings- en leveringsvoorwaarden, uitvoering, examinering en klachtenregeling.

5.1 Kwaliteitszorg in de organisatie

Kwaliteitszorg is in essentie doen wat aan de voorkant wordt beloofd: het realiseren van wettelijke en door Biezonderwijs zelf gestelde doelen en ambities in belang van leerling en medewerker. Dat vraagt om een continu proces van doelen stellen, uitvoeren, verantwoorden, leren en verbeteren. De organisatie van dit proces is de kern van kwaliteitszorg. De reikwijdte van deze doelen kan breed zijn: van kwaliteit van het functioneren van leerkrachten in de klas in interactie met leerlingen tot de voorwaarden om te komen tot goed onderwijs op het gebied van bedrijfsvoering.

Gedurende het verslagjaar zijn er verschillende hulpmiddelen op stichtingsniveau ingezet om het continue proces van kwaliteitszorg mee te kunnen volgen en (be)sturen. Hulpmiddelen als:

- Bestuursverslag/jaarrekening;
- Jaarplan en meerjarig schoolplan per school en daarbij horende schoolontwikkelgesprekken tussen CvB en directies;
- Periodieke overleggen tussen Biezonderwijs en het administratiekantoor ONS Onderwijsbureau, dat verantwoordelijk is voor zowel de personele als financiële administratie.

5.2 Toezicht op de kwaliteit door inspectie en bestuur

De Inspectie voor het Onderwijs heeft in dit kalenderjaar geen school van Biezonderwijs bezocht in het kader van het toezicht kader voor het verkrijgen van een actueel beeld. Alle scholen van Biezonderwijs beschikken eind 2018 over een basisarrangement.

5.3 Code Goed Bestuur in het primair onderwijs

De Raad van Toezicht en het College van Bestuur conformeren zich aan de Code Goed Bestuur van de PO-raad. Er is gekozen voor een code waarin vooral uitgangspunten voor goed bestuur centraal staan. De code roept op tot werken op basis van principes voor goed bestuur en vermijdt zoveel als mogelijk nieuwe plan- en regellast. Daarmee is er ruimte voor de onderwijsorganisaties voor een eigen wijze van invulling van die principes.

5.4 Klachtenregeling

5.4.1 Vertrouwenscommissie

Bij vragen of klachten ten aanzien van seksuele intimidatie en andere vormen van machtsmisbruik, kunnen melders terecht bij Stichting KOMM. De contactgegevens zijn:

Stichting KOMM
Ter attentie van mevrouw A. de Koning-Meeùs
Postbus 1
4854 ZG Bavel
06 – 41 16 71 34
Email: a.dekoning@komm.nl
Website: www.komm.nl

5.4.2 Interne en externe vertrouwenspersoon

Biezonderwijs wil een laagdrempelige en toegankelijke organisatie zijn voor leerlingen, ouders, dienstverleners, leveranciers en andere relaties. Ook in het geval dat deze doelgroepen van mening zijn dat functionarissen namens Biezonderwijs niet conform onze integriteitscode hebben gehandeld. Voor alle gevallen waarin het niet lukt of niet naar tevredenheid lukt om de melding te kunnen afhandelen, is er de vertrouwenspersoon: zowel intern als extern. Op elke school is een interne vertrouwenspersoon aanwezig. Ook is er de mogelijkheid van een externe vertrouwenspersoon. De externe vertrouwenspersoon die aan Biezonderwijs is verbonden, is mevrouw Irma van Hezewijk van Vertrouwenswerk.nl. Haar contactgegevens zijn:

Vertrouwenswerk.nl
Ter attentie van mevrouw Irma van Hezewijk

Snaphaan 12
5126 WP Gilze
06-54 64 72 12
Email: irmavanhezewijk@vertrouwenswerk.nl
Website: www.vertrouwenswerk.nl

De externe vertrouwenspersoon is onafhankelijk. Zij heeft geen dienstverband bij het schoolbestuur. De externe vertrouwenspersoon kan door bemiddeling zorgen dat het probleem opgelost wordt. Ook kan zij helpen met het indienen van klachten bij de externe klachtencommissie. Biezonderwijs is aangesloten bij de externe klachtencommissie.

5.4.3 Externe klachtencommissie

Biezonderwijs is verbonden aan Stichting KOMM (Onafhankelijke Klachtencommissie Machtsmisbruik in het Onderwijs) en GCBO (Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs). Melders kunnen contact opnemen via de volgende contactgegevens:

GCBO Geschillencommissies Bijzonder Onderwijs
Postbus 82324
2508 EH Den Haag
www.gcbo.nl
info@gcbo.nl
Tel. 070 386 16 97
De secretaris heet Mr. N. Anjema-de Oliveira Costa

Stichting KOMM
T.a.v. Mevr. mr. M.A.M. Arends-Deurenberg
Postbus 1040
5602 BA Eindhoven
Telefoon: +31(0)6 158 849 73
Email: m.arends@komm.nl

5.4.4 Aantal klachten

In 2018 konden niet alle klachten opgelost worden door bemiddeling van de directeuren, voorzitter College van Bestuur of de vertrouwenspersoon. Er werden twee klachten ingediend.

Er is een klacht ingediend bij Stichting KOMM, waarbij de klachtencommissie de klacht als ongegrond beoordeeld heeft.

De andere klacht is ingediend bij de geschillencommissie Bijzonder Onderwijs. Tijdens de hoorzitting is de klacht ingetrokken waar de school mee ingestemd heeft nadat de school een tweeledig aanbod, oplossend bedoeld, heeft aangeboden aan de ouder.

5.4.5 Integriteitsbeleid

Er is binnen Biezonderwijs integriteitsbeleid met een integriteitscode en bijbehorend protocol, reglement en taakstelling. De inhoud ervan is bewust gesynchroniseerd met het nieuwe strategisch meerjarenbeleidsplan 2016-2020. Afgelopen jaar zijn dilemma's uit de praktijk getoetst aan het integriteitsbeleid.

6. HR-beleid

In dit jaarverslag wordt zichtbaar gemaakt op welke wijze Biezonderwijs het HR-beleid heeft uitgevoerd in 2018. Eind 2018 is de HR-visie vastgesteld waarmee nu de basis is gelegd om de komende jaren volop te gaan investeren in allerlei projecten met betrekking tot onder andere werving & selectie, opleiden & ontwikkelen en werkprocessen optimaliseren. Biezonderwijs heeft professionalisering hoog op de agenda staan. We zien dat in de onderwijssector ook steeds bewuster werk wordt gemaakt van personeelsbeleid gericht op goed werkgeverschap. Door personeelsbeleid af te stemmen op de doelen die scholen stellen, wordt de beweging gemaakt naar meer *strategisch* personeelsbeleid. Niet voor niets is binnen onze organisatie uit het 'Vertrouwen in Ontwikkeling' traject Strategisch HR-beleid als een van de vier stichtingsbrede, overkoepelende programma's vastgesteld. Met de overgang naar de uitvoering van dit programma in de komende jaren, wordt op hoofdlijnen in dit hoofdstuk de ontwikkelingen op HR gebied in 2018 verder uiteen gezet.

6.1 Personele kengetallen:

Hieronder volgt een toelichting op de diverse, relevante personele kengetallen ten aanzien van medewerkers van Biezonderwijs in 2018.

6.1.1 Personeelsbezetting

In de cijfers zijn alle vervangers buiten beschouwing gelaten. Bij Biezonderwijs werken er op peildatum 1 januari 2018 in totaal 500 medewerkers.

Personeelsoverzicht wtf excl. Vervangers	01-01-2018
Onderwijzend personeel (OP)	246,30
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	112,33
Bestuur/management (DIR)	18,46
Totaal Biezonderwijs	377,09
Gemiddelde leeftijd	45 jaar
Verhouding contracten van onbepaalde tijd vs. tijdelijke contracten	81,63% vs. 18,36%

6.1.2 Man/vrouw verhouding

In onderstaande cijfers zijn alle vervangers buiten beschouwing gelaten.

Man/ Vrouw verhouding excl. vervangers	01-01-2018	
Man	131	26%
Vrouw	369	74%
Totaal Biezonderwijs	500	100%

6.1.3 Ziekteverzuim

Ten opzichte van 2017 (6,95%) is het verzuim in 2018 vergelijkbaar met een percentage van 6,87. De meldingsfrequentie is gedaald naar 1,18 (was in 2017 1,24). De gemiddelde verzuimduur is daarentegen wel gestegen naar 23,6 dagen, was 19 dagen in 2017.

Er bestaan nog steeds aanzienlijke verschillen op het verzuimpercentage en de meldingsfrequentie tussen de diverse scholen. Psychische klachten komen het meeste voor binnen Biezonderwijs. Dit was ook in 2017 het geval, al is het aantal casussen en het aantal dagen gedaald. In 2018 heeft 34% (in 2017: 47%) van alle casussen deze diagnose en het vormt 30% (2017: 43%) van alle verzuimdagen. Klachten aan het houding- en bewegingsapparaat zijn een tweede diagnose die regelmatig voorkomt. Dit komt overeen met het landelijke beeld: Psychische klachten is de belangrijkste verzuimoorzaak gevolgd door houding- en bewegingsapparaat. Met name het psychisch verzuim veroorzaakt de meeste verzuimdagen.

In 2017 en daarvoor kwam agressie als thema veelvuldig ter sprake tijdens de spreekuren van de arbodienst. In 2018 is dit niet het geval. Werkdruk is een thema dat vaak ter sprake komt. Meer medewerkers melden dit (in combinatie met het personeelstekort) en het is een onderwerp van gesprek.

Afgezet tegen de beschikbare branchecijfers (primair onderwijs) is het verzuimpercentage en de verzuimduur (iets) hoger dan de branche. De meldingsfrequentie is iets lager dan het branchegemiddelde.

	Biezonderwijs 2018	PO (landelijk) OP 2017	PO (landelijk) OOP 2017
Verzuimpercentage	6,87%	6,70%	6,90%
Meldingsfrequentie	1,18	1,20	1,20
Verzuimduur	23,60	20	20

Terugdringing van het ziekteverzuim blijft een belangrijk speerpunt binnen de organisatie. Een groot deel van het management heeft inmiddels een training Verzuimmanagement gevolgd. In het najaar van 2018 zijn voorbereidingen getroffen om in 2019 over te stappen naar een andere arbodienst die, nog meer dan voorheen, aansluit bij het eigen-regie model van Falke en Verbaan, dat inmiddels uitgangspunt bij onze verzuimbegeleiding is.

6.1.4 Uitdiensttredingen

Er wordt actief controle gevoerd over alle uitdiensttredingen aangaande mogelijke uitkeringen na ontslag, zowel voor wat betreft Werkloosheidswet (WW) alsook Ziektewet (ZW). Beperking van WW lasten vindt plaats door toetsing aan de door het Participatiefonds vastgestelde richtlijnen voor instroomtoetsen.

Re-integratie bij ziekte is altijd gericht op het toewerken van herstel, voordat het dienstverband eindigt.

6.2 Ontwikkeling HR-visie

Eind 2018 is de HR-visie voor Biezonderwijs voor de jaren 2019 – 2021 vastgesteld. De HR-visie is afgeleid van het strategisch meerjarenbeleidsplan 2016-2020 en de herijking hiervan ('Vertrouwen in ontwikkeling', 2018). Onze HR-visie baseert zich op het uitgangspunt van 'goed werkgeverschap', vertaald in vijf thema's:

- Professioneel eigenaarschap (teamleden zijn vanuit autonomie verbonden professionals die zich eigenaar voelen van de ontwikkelingen in de school)
- Investeren in permanent leren en ontwikkeling
- Biezonderwijs als aantrekkelijke werkgever in de regio

- Moderne, aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden
- HR-instrumenten, passend bij huidige en toekomstige tijd.

De HR speerpunten voor de komende jaren liggen voornamelijk op het terrein van arbeidsmarktcommunicatie en stroomlijnen van werving, opleiden en ontwikkelen/professionaliseren (inclusief begeleiding startende leraren), verzuimbegeleiding en –reductie en strategische personeelsplanning.

6.3 RTC Midden-Brabant en de vervangingspool

Sinds de start van het RTC Midden Brabant (2016) is Biezonderwijs een van de deelnemende besturen. Een belangrijke pijler in het RTC is de regionale vervangingspool. De deelnemende besturen hebben alle een pool van vaste vervangers binnen de eigen formatie die via uitwisseling in het RTC ook op scholen van collega-besturen kunnen worden ingezet.

Na een periode van bijna drie jaar heeft Biezonderwijs moeten concluderen dat het RTC niet of nauwelijks kon voldoen aan de vervangingsbehoefte van de stichting. Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat vervangers uit het regulier (basis-)onderwijs niet vanzelfsprekend inzetbaar zijn in het speciaal (basis-)onderwijs; anderzijds speelt ook het lerarentekort, waardoor er überhaupt minder vervangers zijn, een rol. Dit heeft ertoe geleid dat Biezonderwijs eind 2018 besloten heeft met ingang van 1 januari 2019 voor wat betreft de vervangingen geen gebruik meer te maken van het RTC. Biezonderwijs blijft wel onderdeel van het RTC om mee te kunnen praten over onderwerpen als passend onderwijs, integrale locatieplannen, LEA-vraagstukken, het aanpakken van het lerarentekort, verbinding met de pabo, samenwerking met kinderopvang, zorg- en welzijnspartners en opleiding/professionalisering van personeel etc.

Aan alle scholen is, gebaseerd op ervaringscijfers uit het verleden, in de begroting een bedrag toegekend ten behoeve van de vervanging op de school. De hoogte van dit bedrag is gebaseerd op het verzuim over de afgelopen drie jaar. Met dit bedrag kan in principe de ziekte- en overige vervanging per school worden opgevangen. De medewerkers in de vaste vervangingspool zijn allen toegewezen aan de school die zij ook in 2018 al als hun ‘thuischool’ beschouwden.

6.4 Interne opleidingsmogelijkheden voor niet-bevoegde leraren

In het najaar van 2018 werd duidelijk dat Biezonderwijs tegen de grenzen van de mogelijkheden liep, als het ging om het werven van nieuw personeel. Het gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel maakt dat wij anders naar ons wervings- en naar ons aannamebeleid willen kijken.

Samen met de besturen in T-primair en de pabo in Tilburg (Fontys) is een collectief zij-instroomtraject opgezet. Medewerkers die beschikken over een hbo-diploma kunnen met behulp van dit traject in twee jaar tijd een pabo-bevoegdheid behalen. Dit heeft ertoe geleid dat een groep van tien medewerkers (deels uit eigen geledingen, deels ingestroomd via externe werving), zich momenteel voorbereidt op het toelatingsassessment. Diegenen die slagen voor het toelatingsassessment, kunnen vanaf september 2019 starten met de opleiding en via een tijdelijke bevoegdheid aan het werk als leraar binnen onze Stichting. Daarnaast sluiten wij aan bij een deeltijd-pabo traject dat Stichting Saltho Onderwijs uit Oost-Brabant heeft geïnitieerd in samenwerking met de pabo in Helmond. In deze pilot kunnen onderwijsassistenten, werkzaam in het S(B)O de bevoegdheid tot leraar basisonderwijs halen.

Afgesproken is dat in de jaren 2019 t/m 2022 extra capaciteit en extra financiële middelen worden vrijgemaakt om deze en soortgelijke opleidingstrajecten te financieren en

faciliteren. Jaarlijks is ruimte om 5 fte (ongeveer één medewerker in deeltijd per school) extra aan te nemen om zo pro-actief in te spelen op het lerarentekort.

6.5 Werkdrukgeden

In het regeerakkoord Rutte-III is afgesproken dat er structureel middelen vrijkomen voor de verlaging van werkdruk in het primair onderwijs. Deze middelen zijn vanaf schooljaar 2018-2019 beschikbaar gekomen. De hoogte van het budget per school wordt vastgesteld op basis van het aantal leerlingen op 1 oktober voorafgaand aan het schooljaar. Voor het schooljaar 2018/2019 was het bedrag per leerling vastgesteld op € 155,55. De afspraken rondom het werkdrukakkoord voorzagen er in, dat na een tussenevaluatie /politieke besluitvorming in 2020, het budget voor aanpak werkdruk per 1 augustus 2021 structureel zou toenemen naar een bedrag van ongeveer € 285 per leerling. De oploep van het bedrag per leerling zou uitgekeerd worden nadat bewezen is dat de middelen daadwerkelijk conform de afgesproken procedure ingezet zijn voor het verlagen van de werkdruk en de resultaten hiervan merkbaar zijn. Op 6 maart 2019 is door het ministerie aangekondigd dat met ingang van schooljaar 2019-2020 het landelijk budget wordt verhoogd van € 237 miljoen naar € 333 miljoen. Een gedeelte van het extra geld uit het werkdrukakkoord komt hiermee eerder beschikbaar.

De middelen zijn toegekend op basis van het aantal leerlingen per school in het primair onderwijs. Dit betekent dat expertisecentrum De Kracht en Praktijkcollege Tilburg geen middelen toegekend hebben gekregen. Het College van Bestuur heeft in 2018 met het ministerie van OCW gesproken over de positie van medewerkers van De Kracht. Deze vallen immers ook onder de cao PO, maar kunnen desondanks geen gebruik maken van de middelen voor verlaging van hun werkdruk. Uit dit gesprek is duidelijk geworden dat dit mogelijk gewijzigd kan worden, maar dat zal alleen kunnen gebeuren op basis van de tussentijdse evaluatie van de uitwerking van het werkdrukakkoord. De eerste landelijke tussentijdse evaluatie wordt verwacht in schooljaar 2020-2021, gevolgd door besluitvorming in de Tweede Kamer.

De scholen die in aanmerking komen, hebben in 2018 een werkdrukplan opgesteld en daar, op basis van overleg in het team, uitvoering aan gegeven. In alle gevallen is gekozen voor inzet van extra capaciteit (onderwijsassistent, leraarondersteuner, vakleerkracht gym of beeldende vorming). De Bodde koos voor een combinatie van extra medewerkers én een bedrag voor ICT-middelen. De teams/scholen kunnen op basis van hun evaluatie over schooljaar 2018-2019 én de beschikbare middelen, opnieuw bepalen hoe de werkdruk-middelen voor 2019-2020 in te zetten. In de tabel op de volgende pagina, is de meerjarige toekenning van middelen weergegeven, inclusief de aangekondigde verhoging dd. 6 maart 2019. De beoogde verhoging per 2021 is nog niet verwerkt.

Extra middelen werkdrukverlaging (incl. verhoging dat bekend werd op 6 maart 2019)	2019	2020	2021	2022
Zonnestein	29.619	34.969	34.969	34.969
Westerwel	61.798	70.303	67.753	67.753
Noorderlicht	24.543	29.505	29.505	29.505
Totaal SBO scholen	115.960	134.777	132.227	132.227
De Bodde SO	17.817	21.419	21.419	21.419
De Bodde VSO	32.725	39.340	39.340	39.340
Totaal Bodde SO/VSO	50.541	60.759	60.759	60.759
De Keyzer SO	37.754	45.897	45.897	45.897
De Keyzer VSO	56.783	67.753	67.753	67.753
Totaal De Keyzer SO/VSO	94.538	113.650	113.650	113.650
Parcours	29.831	34.969	34.969	34.969
Totaal PO	290.870	344.155	341.606	341.606

Naast deze bovengenoemde onderwerpen staan er, zeker nu de HR-visie is vastgesteld met daaraan gekoppeld de HR agenda, meerdere HR thema's op de planning voor het komende jaar en volgend. Deze thema's zijn terug te vinden in hoofdstuk 10 'Biezonderwijs in de toekomst'.

7. Huisvestingsbeleid

De ontwikkelingen op het gebied van huisvesting zijn te splitsen in de activiteiten die op de locaties plaatsvinden en de thema's die bovenschools spelen. In het verslagjaar heeft het College van Bestuur besloten te veranderen van externe adviseur voor de meerjaren-onderhoudsplannen (MOP's) van de diverse schoolgebouwen. Verder zijn in 2018 voorbereidingen getroffen om te komen tot een beleidsplan onderhoud, beginnende met een inventarisatie van de staat van de gebouwen die inhoudelijk gezien verder gaat dan de MOP's. Dit moet in 2019 leiden tot een vastgestelde nulmeting en tot strategisch huisvestingsbeleid waarmee de belangrijkste keuzes voor de lange termijn worden gemaakt.

Voor VSO De Keyzer in Goirle maakt Biezonderwijs sinds 2016 gebruik van tijdelijke noodunits die zijn gehuurd van een particuliere verhuurder. Ook in 2018 wordt daar nog volop gebruik van gemaakt vanwege het grote aantal leerlingen die daar genieten van hun onderwijsprogramma. Deze noodunits zijn gehuurd voor een periode van drie jaren met een optie tot verlenging.

VSO Parcours heeft in 2018 de school verbouwd, er is een restaurant geopend waarin onze leerlingen ervaring kunnen opdoen in de keuken en de bediening. Onze leerlingen verdienen een open en moderne leerplek welke hiermee is gerealiseerd.

Ten slotte heeft de gemeente Tilburg schoolbesturen uit het PO en VO reeds in 2015 gevraagd naar hun zienswijze ten aanzien van een eventuele volledige doordecentralisatie van het eigenaarschap van schoolgebouwen. Biezonderwijs en andere schoolbesturen zijn ook in 2018 het gesprek met de gemeente Tilburg over een eventuele volledige overdracht van het volledige eigenaarschap van schoolgebouwen in het voortgezet onderwijs aangegaan. Dit zal de komende periode haar vervolg krijgen voor zowel het voortgezet als primair onderwijs in Tilburg. Daarbij zal de ervaring van Biezonderwijs ten aanzien van het schoolgebouw van Scholengemeenschap De Keyzer te Goirle worden betrokken, aangezien Biezonderwijs daar reeds volledig eigenaar van is.

8. Financieel Beleid

8.1 Treasury

Sinds 1 juli 2016 vervangt de Regeling beleggen, lenen en derivaten 2016 (BL&D) de Regeling beleggen en belenen van 2010. Als gevolg hiervan zijn schoolbesturen verplicht om een treasurystatuut vast te stellen dat voldoet aan de eisen van de nieuwe regeling. Biezonderwijs heeft in het verslagjaar haar treasurystatuut gewijzigd en vastgesteld door het College van Bestuur na goedkeuring door de Raad van Toezicht van Biezonderwijs.

In het verslagjaar zijn er geen deposito's afgesloten.

8.2 Risicobeheersings- en controlesystemen

Het bestuur van Biezonderwijs heeft in het verleden gekozen om de beheersing van risico's en de controle hierop, waaronder interne controle, zo laag mogelijk in de organisatie en volledig in de lijn te organiseren. Hierdoor ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van activiteiten bij de uitvoerende functionaris en de direct leidinggevende. Deze laatste moet zich bewust zijn van de risico's die zich bij de activiteiten kunnen voordoen en daarmee is risicomanagement een taak van elke leidinggevende op elk niveau van de organisatie. Periodiek legt de directeur verantwoording af aan het bestuur over de ontwikkelingen op onderwijsgebied, risico's en de financiële voortgang.

Professionalisering bedrijfsvoering

Begin 2018 is de doorstart gemaakt van het programma bedrijfsvoering. De leden zijn uitvoerend en beleidsvoorbereidend bezig en hebben een adviserende rol richting de directeuren en het College van Bestuur.

Het programma bedrijfsvoering heeft zich in 2018 verdiept in de ontwikkeling van een onderhoudsbeleidplan op stichtingsniveau en er zijn een aantal aanbestedingstrajecten gestart. Om beter inzicht te krijgen in de verplichtingen van Biezonderwijs, is een start gemaakt met het komen tot een contractenregister.

Daarnaast had Biezonderwijs de ambitie om een eenduidige Planning & Control cyclus te introduceren op basis van de Deming-cirkel (plan, do, check, act). In het voorjaar van 2018 is een start gemaakt om binnen Biezonderwijs succesvol te werken volgens de P&C cyclus, om zo beter 'in control' te zijn. Ook is er in het najaar van 2018 een analyse gemaakt op de financiële processen, om inzicht te krijgen waar de mogelijke verbeterpunten en efficiëntieslagen liggen.

8.3 Risicomanagement

In kalenderjaar 2018 heeft Biezonderwijs een kwantitatieve risicoanalyse uitgevoerd. Daarvoor zijn de kwalitatief beschreven risico's benut uit onder andere de begroting 2018, jaarrekening 2017 en (groeps)gesprekken met diverse sleutelpersonen van de stichting. Uit dit rapport is gebleken dat Biezonderwijs een gezonde onderwijsinstelling is die risico's van enige omvang op kan vangen zonder dat de stichting daardoor in continuïteitsproblemen zal komen.

Biezonderwijs kent in essentie een aantal meest voorname risico's, elk wisselend wat betreft de kans waarop deze risico's zich kunnen voordoen en de impact die dat met zich

meebrengt. Hieronder zullen de drie belangrijkste risico's op hoofdlijnen worden beschreven en tevens wordt hierbij een inschatting gegeven van de kans dat het risico zich voordoet en wat de mogelijke impact kan zijn.

8.3.1 Ontwikkeling leerlingaantallen

Biezonderwijs beschikt, vanuit financieel en bedrijfsmatig perspectief, vooralsnog over onvoldoende inzichten en gegevens om trends in de ontwikkeling van leerlingenaantallen adequaat te kunnen analyseren en te projecteren naar de toekomst. Het opstellen van leerling prognoses gebeurt nu nog vaak op gevoel en voor Biezonderwijs is het bijna ondoenlijk om vijf jaar vooruit te kijken. De invloed van samenwerkingsverbanden op de leerlingenaantallen van Biezonderwijs is heel groot en vooralsnog beschikt Biezonderwijs over onvoldoende mogelijkheden om het aantal leerlingen actief en structureel te beïnvloeden. Daarnaast ontstaat een lichte vorm van concurrentie door het verbreden van het onderwijsaanbod door andere onderwijsinstellingen.

Het risico bestaat dat de inschattingen van de leerlingaantallen in negatieve en/of positieve zin kunnen afwijken ten opzichte van eerder afgegeven prognoses. Indien dit in negatieve zin afwijkt heeft dit direct negatieve gevolgen voor de bekostiging en kan dit betekenen dat Biezonderwijs (tijdelijk) te veel medewerkers in dienst heeft. Indien dit in positieve zin afwijkt is het de vraag of er voldoende en geschikte capaciteit beschikbaar is om deze leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden (en zijn mogelijk investeringen nodig). De kans dat deze risico zich voordoet wordt als zeer groot ingeschat vanwege de onvoorspelbaarheid van de doorverwijzingen van de samenwerkingsverbanden en demografische ontwikkelingen. Waarbij de impact van dit risico ook erg hoog kan zijn. Daarom voeren de directeuren, controller en het bestuur periodiek overleg (om de vier maanden op detailniveau) over de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en wordt geprobeerd om er tijdig op in te spelen.

8.3.2 Extern beleid van samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs

Biezonderwijs is relatief sterk afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de samenwerkingsverbanden en is actief in zes verschillende samenwerkingsverbanden in de regio Tilburg, Breda en Waalwijk. Het College van Bestuur participeert in de besturen en bestuursvergaderingen van deze zes samenwerkingsverbanden, mede om invloed te kunnen hebben op de besluitvorming in het belang van kinderen en jongeren. Echter is de bestuurlijke invloed van Biezonderwijs in deze samenwerkingverbanden over het algemeen relatief bescheiden, waardoor Biezonderwijs bij een aantal samenwerkingsverbanden volgend is in plaats van leidend. Daarnaast geldt dat de ondersteuningsplan elke zes jaar vernieuwd worden, waardoor dit ook een kans biedt voor Biezonderwijs.

8.3.3 Professionaliteit en kwaliteit van medewerkers

De scholen van Biezonderwijs hebben te maken met een steeds zwaarder wordende ondersteuningsbehoefte van leerlingen. Deze ondersteuningsbehoefte wordt vaak steeds complexer. Dit heeft gevolgen voor de inhoud van het werk en de werkdruk (beleving) van onze onderwijsprofessionals. Deze ontwikkeling vraagt om onderwijsprofessionals die adequaat met deze zware 'case load' kunnen omgaan, zich persoonlijk en professioneel continu (door)ontwikkelen en (bij)scholen, maar ook om onderwijsprofessionals die in staat zijn flexibel samen te werken met ouders, partners uit de zorg, welzijn en andere sociale domeinen.

Daarnaast is er sprake van een krapte op de arbeidsmarkt (zowel kwantitatief als kwalitatief). Hierdoor vinden soms suboptimale benoemingen plaats en wordt Biezonderwijs in sommige gevallen genoodzaakt om medewerkers tegen steeds hoger wordende kosten extern in te huren.

Het risico bestaat dat onze onderwijsprofessionals niet over de vereiste deskundigheid / vaardigheid beschikken om in de sterk veranderende omgeving blijvend professioneel goed te functioneren en dat het niveau door training, opleiding, coaching of begeleiding onvoldoende gewaarborgd blijft, rekening houdend met de huidige krapte op de arbeidsmarkt.

De kans en impact dat het risico zich voordoet wordt als zeer groot ingeschat. Biezonderwijs heeft momenteel al veel moeite om kwalitatief goede mensen te binden.

Biezonderwijs probeert in te spelen op dit risico door planmatig uitvoering te geven aan de meerjarige uitvoeringsagenda welke voortvloeit uit het vastgestelde strategisch HR-beleid. Daarnaast is er vanuit verschillende hoeken onderzocht welke mogelijkheden er zijn om leerkrachten aan te trekken en te behouden voor het onderwijs. Inmiddels is er onder andere samen met de besturen binnen T-primair en de pabo in Tilburg (Fontys) een collectief zij-instroomtraject opgezet. En zijn er de nodige verbeteringen op onze arbeidsmarktcommunicatie ingezet.

8.3.4 Overig risico: Informatiebeveiliging

Biezonderwijs is bezig met het geven van uitvoering aan de eisen in het kader van de wetgeving rondom AVG. Het risico bestaat dat onze onderwijsprofessionals momenteel nog niet over de vereiste deskundigheid / vaardigheid beschikken om geheel op de juiste wijze uitvoering te geven aan de wet AVG. Daarnaast bestaat het risico dat een overtreding van de geldende privacy wet- en regelgeving tot boetes voor Biezonderwijs gaat leiden.

De kans dat er overtredingen plaatsvinden van de geldende privacy wet- en regelgeving wordt binnen Biezonderwijs als waarschijnlijk aangemerkt. De kans op boetes daarentegen wordt de eerste twee jaar na inwerkingtreding van de AVG als relatief beperkt ingeschat. Daarbij komt wel dat het de verwachting van Biezonderwijs is dat er sprake zal van zijn een toename van kosten voor de implementatie van deze wet- en regelgeving. Hiermee komt het risico overall uit op waarschijnlijk.

Impact: de impact van dit risico wordt als groot bestempeld doordat er hoge boetes opgelegd kunnen worden.

De eisen vanuit de wetgeving zijn fors en er is de keuze gemaakt om de invoering geleidelijk te laten plaatsvinden.

Biezonderwijs trekt met schoolbesturen uit Tilburg op om opgedane kennis ten aanzien van uit te werken subthema's te delen en te leren van elkaar. Ook in 2019 worden de scholen en De Kracht volop betrokken om aandacht te geven aan de informatiebeveiliging en de uitvoering op de juiste wijze te realiseren.

8.4 Financieel resultaat

Biezonderwijs sluit 2018 af met een positief exploitatieresultaat van ongeveer € 675.000. Het begrote resultaat 2018 bedroeg € 131.200 positief. Daarmee is er sprake van een verschil tussen de begroting en realisatie van ongeveer € 545.000. Onderstaand tabel vat de cijfermatige data samen, waarna deze kort inhoudelijk worden toegelicht.

Staat van baten en lasten in €	Begroting	Realisatie	Vershil Realisatie 2018 t.o.v. Begroting 2018	Realisatie
	2018	2018		2017
Baten				
Rijksbijdragen OCW	29.569.103	31.956.445	2.387.342	29.491.167
Overige overheidsbijdragen	688.026	968.969	280.943	872.676
Overige baten	789.176	888.917	99.741	1.228.888
Totaal baten	31.046.305	33.814.331	2.768.026	31.592.731
Lasten				
Personele lasten	-26.315.803	-28.475.650	-2.159.847	-26.284.925
Afschrijvingen	-805.597	-645.691	159.906	-772.329
Huisvestingslasten	-1.721.855	-1.699.652	22.203	-1.665.495
Overige instellingslasten	-1.951.849	-1.894.956	56.893	-1.618.943
Totaal lasten	-30.795.104	-32.715.949	-1.920.845	-30.341.692
Financiële baten en lasten	-120.000	-422.290	-302.289	-154.671
Resultaat	131.200	676.092	544.892	1.096.368

8.4.1 Toelichting op de baten en lasten 2018 (ten opzichte van de begroting 2018)

Rijksbijdragen OCW

De rijksbijdragen waren in 2018 ongeveer € 32 miljoen en daarmee ongeveer € 2,4 miljoen hoger dan begroot.

Voor ongeveer € 1,7 miljoen wordt dit veroorzaakt door hogere baten vanuit het ministerie van OCW. De hogere baten vanuit het ministerie van OCW is het effect van de bijdrage van het kabinet voor de ontwikkeling van de lonen, pensioenen en overige sociale werkgeverslasten in 2018.

Daarnaast is in februari 2018 het werkdrukakkoord bereikt voor het primair onderwijs. Daarmee komen extra middelen beschikbaar, waarmee schoolbesturen de werkdruk kunnen aanpakken. Vanaf schooljaar 2018/2019 zijn deze bedragen uitbetaald. Deze bedragen waren niet meegenomen in de begroting 2018 en zorgen voor ongeveer € 100.000 aan extra inkomsten in boekjaar 2018.

Voor ongeveer € 700.000 worden de hogere baten veroorzaakt door een hogere bijdrage vanuit de samenwerkingsverbanden. Tegen de verwachtingen in was er een hogere instroom van de leerlingaantallen na 1 oktober. Dit heeft ervoor gezorgd dat er ongeveer € 500.000 meer is ontvangen voor groeiregeling vanuit de samenwerkingsverbanden. Naast de hogere baten voor de groeiregeling, komt er voor ongeveer € 150.000 meer binnen i.v.m. detachering van eigen personeel aan samenwerkingsverbanden en wordt het voor ongeveer € 50.000 veroorzaakt door hogere tarieven.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen waren in 2018 in totaal ongeveer € 970.000 en daarmee ongeveer € 280.000 hoger dan begroot.

Begin april 2018 werd bekend dat de aanvraag voor de LEA gelden (Lokale Educatieve Agenda) en OAB (Onderwijsachterstandenbeleid) middelen van ongeveer € 135.000 voor kalenderjaar 2018 waren gehonoreerd en de bedragen zouden worden uitbetaald. Zowel de inkomsten als de uitgaven waren niet meegenomen in de begroting 2018. De verantwoording van deze middelen vindt apart plaats richting gemeente Tilburg.

De ESF-subsidie (subsidie voor onze scholen voor praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs, Europees Sociaal Fonds) en het daarbij horende traject over de periode 2017 is in 2018 afgerond. Het resterend deel van de projectbaten na afrekening, van ongeveer € 110.000, zijn overgeboekt naar de exploitaties van de betreffende deelnemende scholen (Praktijkcollege, De Bodde VSO en Parcours VSO).

Vanuit de gemeente Goirle ontvangen we baten ten behoeve van de huisvesting van het schoolgebouw van scholengemeenschap De Keyzer, omdat Biezonderwijs na een eerder proces van volledige doordecentralisatie volledig eigenaar is van dit schoolgebouw. Deze baten waren in 2018 ongeveer € 35.000 hoger dan begroot, doordat de indexatie van de prijzen van gemeente Goirle, pas in het voorjaar bekend waren.

Overige baten

De overige baten waren in 2018 in totaal ongeveer € 890.000 en daarmee ongeveer € 100.000 hoger dan begroot. Deels wordt dit veroorzaakt doordat de overige baten voor Expertisecentrum De Kracht ongeveer € 60.000 hoger waren dan begroot.

Daarnaast zijn de diverse overige baten bij de scholen (o.a. verkopen aula) licht hoger dan begroot en zijn de ontvangen ouderbijdragen ongeveer € 40.000 hoger dan begroot. Daarentegen zijn de verhuuropbrengsten ongeveer € 35.000 lager dan begroot.

Personele lasten

De totale personele lasten waren in 2018 ongeveer € 28,5 miljoen en daarmee ongeveer € 2,2 miljoen hoger dan begroot.

De realisatie op de lonen en salarissen was ongeveer € 26,2 miljoen. Dit is een negatieve afwijking van ongeveer € 2,1 miljoen t.o.v. de begroting. Begin juni 2018 hebben werkgevers en werknemers een onderhandelaarsakkoord bereikt voor een nieuwe cao voor het primair onderwijs. Dit hield in dat alle medewerkers in het primair onderwijs per 1 september 2018 een generieke loonsverhoging van 2,5 % hebben ontvangen. Leraren (medewerkers in de L-schalen) hebben daarnaast een hogere salarisschaal gekregen. Daarnaast hebben alle medewerkers in oktober een eenmalige uitkering van € 750 ontvangen (naar rato van

aanstelling en aanstellingsduur in 2018). De bijdrage van het kabinet voor de ontwikkeling van de lonen en salarissen is met terugwerkende kracht per 1 januari 2018 beschikbaar gesteld en heeft daardoor effect gehad op zowel de personele bekostiging van schooljaar 2017-2018 als schooljaar 2018-2019.

Daarnaast zijn de sociale- en pensioenlasten in 2018 gestegen. De stijging van de premies sociale lasten en pensioenen zijn opgevangen vanuit de indexering van de personele bekostiging.

De afwijking van € 2,1 miljoen, wordt ook deels veroorzaakt door vervanging van medewerkers die met zwangerschapsverlof zijn gegaan en vervanging van zieke medewerkers binnen de Praktijkcollege Tilburg. Hier staan inkomsten vanuit het UWV en Risicofonds tegenover van ongeveer € 420.000.

De kosten voor inhuur van externen waren ongeveer € 600.000 hoger dan begroot. Het is landelijk bekend dat vooral het primair onderwijs te maken heeft met grote kwantitatieve en kwalitatieve tekorten van leerkrachten. Het tekort aan voornamelijk leraren heeft ertoe geleid dat er meer is ingezet van verschillende uitzend- en detachingsbureaus waardoor de inhuurkosten hoger waren dan begroot.

Afschrijvingen

De afschrijvingskosten waren in 2018 ongeveer € 160.000 lager dan begroot. De lagere afschrijvingskosten worden met name veroorzaakt doordat de investeringen op ICT middelen (hardware) zijn verschoven naar begin 2019. Vóór de zomer 2018 is gebleken dat er een Europese Aanbestedingstraject noodzakelijk is voor de geplande ICT investeringen en is er na de zomer een start gemaakt aan dit traject. In het eerste kwartaal van 2019 zijn de geplande investeringen aangeschaft en is daarmee het traject, later dan gepland, afgerond.

Huisvestingslasten

De totale huisvestingslasten waren ongeveer € 1,7 miljoen en waren daarmee ongeveer € 23.000 lager dan begroot. De positieve afwijking van de realisatie ten opzichte van de begroting, wordt met name veroorzaakt door de lagere energiekosten.

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten waren in 2018 ongeveer € 1,9 miljoen en daarmee ongeveer € 60.000 lager dan begroot.

Er is voor ongeveer € 100.000 meer aangeschaft aan Onderwijsleerpakketten (OLP) door zowel toename van leerlingen als de inhaalslag die nodig was. Daarnaast waren de bestedingen van de ouderbijdragen hoger dan begroot, waar ook weer hogere inkomsten vanuit de ouderbijdragen tegenover staan.

Ook was er een bedrag van € 175.000 begroot bij 'overige uitgaven' voor onvoorziene kosten. Deze kosten zijn er niet geweest en daarnaast is de post 'overige uitgaven' verlaagd naar € 50.000 in de begroting 2019-2022.

Financiële baten en lasten

De financiële baten waren ongeveer € 300.000 hoger dan begroot. Voor ongeveer € 40.000 wordt dit veroorzaakt door de lagere rentebaten vanuit de spaarrekeningen. Daarnaast is op 4 juni 2018 de langlopende lening met een resterend bedrag van € 2,6 miljoen en nog een looptijd van ongeveer 24 jaar, vroegtijdig volledig afgelost. Deze lening was aangewend voor de nieuwbouw van Scholengemeenschap De Keyzer. Het volledig aflossen van deze

langlopende lening heeft een positief effect op de exploitatie van SG De Keyzer in verband met het wegvallen van de rentelasten.

Voor kalenderjaar 2018 heeft dit een negatief effect van ongeveer € 260.000 gehad. De meerkosten voor het vervroegd aflossen van de langlopende lening waren niet meegenomen in de begroting 2018.

8.4.2 Vergelijking realisatie 2018 met realisatie 2017

Baten

Bij de vergelijking tussen de totale baten van 2018 t.o.v. 2017, zien we dat de totale baten met ongeveer € 2,2 miljoen zijn gestegen t.o.v. 2017. Voor ongeveer € 2 miljoen wordt dit veroorzaakt hogere personele rijksbijdragen als gevolg van prijsindexatie en aanpassing door de cao-afspraken. Daarnaast hebben we met ingang van schooljaar 2018/2019 extra middelen ontvangen voor de werkdukgelden. Het effect voor de periode augustus 2018 t/m december 2018, is ongeveer € 100.000. De hogere instroom en de groeibekostiging vanuit de samenwerkingsverbanden was ongeveer € 400.000 hoger dan in 2017.

De vergoedingen voor detacheringen waren in 2018 ongeveer € 300.000 lager dan in 2017, met name door de afloop van de detacheringen aan samenwerkingsverband Portfolio (detacheringen voor het secretariaat, de toewijzings- en adviescommissie en het orthopedagogisch didactisch centrum 'Track 013').

Lasten

Bij de vergelijking tussen de totale lasten van 2018 t.o.v. 2017, zien we dat de totale lasten met ongeveer € 2,4 miljoen zijn gestegen t.o.v. 2017.

De personele lasten zijn ongeveer € 2,2 miljoen hoger ten opzichte van 2017. De loonkosten waren ongeveer € 1,5 miljoen hoger dan in 2017 in verband met de cao wijzigingen.

Daarnaast waren de inhuurkosten ongeveer € 470.000 hoger dan in 2017, omdat er meer ingehuurd moest worden in verband met het lerarentekort. De nascholingskosten waren ongeveer € 140.000 hoger ten opzichte van 2017, maar wel iets lager dan de begroting 2018. Tot slot waren de reiskosten ongeveer € 50.000 hoger dan in 2017.

De afschrijvingskosten waren ongeveer € 125.000 lager ten opzichte van 2017, door met name lagere afschrijvingskosten op leermiddelen en inventaris.

De huisvestingslasten waren ongeveer € 35.000 hoger ten opzichte van 2017, als gevolg van hogere huurkosten.

De overige instellingslasten waren ongeveer € 275.000 hoger ten opzichte van 2017, omdat de uitgaven voor verbruikmaterialen van het onderwijsleerpakket ongeveer € 90.000 hoger was. Daarnaast waren de kosten voor ICT verbruik ongeveer € 35.000 hoger. De bestedingen van de ouderbijdragen waren ongeveer € 22.000 hoger, waar ook weer hogere bijdragen vanuit de ouders tegenover staan.

Verder wordt het veroorzaakt door een optelsom van de verschillende kleinere bedragen.

Financiële baten en lasten

Op 4 juni 2018 is de hypothecaire lening van ING Bank voor de verbouwing van het schoolgebouw van Scholengemeenschap De Keyzer, met een resterend bedrag van ongeveer € 2,6 miljoen, vroegtijdig volledig afgelost. Op lange termijn betekent dit een kostenbesparing op de rente. Voor kalenderjaar 2018 heeft dit een negatief effect, omdat de meerkosten voor het vervroegd aflossen van de hypothecaire ING-lening op de exploitatie wordt geboekt. Ten opzichte van 2017 veroorzaakt dit voor ongeveer € 265.000 aan hogere financiële lasten.

8.5 Resultaatverdeling en vermogen

Het totale positieve resultaat over 2018 bedraagt € 676.092 en wordt toegevoegd aan de algemene reserve van Biezonderwijs.

Tijdens het begrotingstraject 2019-2022 is vastgesteld dat een aantal strategische keuzes op personeel, onderwijskwaliteit, faciliteiten en bedrijfsvoering gebied, de komende vier jaar ten laste van het eigen vermogen zullen worden gebracht. De bedragen komen ten laste van het eigen vermogen van Stichting Biezonderwijs, net als de negatieve exploitaties vanuit de 'reguliere' begrotingen. Dat is mogelijk en verantwoord, vanwege de relatief hoge omvang van het eigen vermogen en de nadere analyse daarvan aan de hand van de in 2018 uitgevoerde risicoanalyse. De bedragen per subprogramma worden in 2019 nader geconcretiseerd op basis van de nog op te stellen inhoudelijke programma- en projectplannen.

De bestemmingsreserve kwaliteitsslag en bestemmingsreserve innovatie zullen vrijvallen naar de algemene reserve. De bestemmingsreserve kwaliteitsslag is in 2014 gevormd ter dekking van de kosten voor aanpassing van het functiehuis als gevolg van de invoering van Passend Onderwijs. Inmiddels zijn deze aanpassingen geïntegreerd in het regulier beleid en wordt het niet noodzakelijk geacht om een aparte bestemmingsreserve te vormen. De keuzes op innovatie gebied zijn overgegaan in de strategische keuzes t.l.v. het eigen vermogen en is een aparte bestemmingsreserve innovatie overbodig.

	Saldo 31-12-2017	Bestemmings- resultaat	Herverdeling	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	11.990.448	676.092	-1.885.000	10.781.540
Bestemmingsreserves publiek				
Bestemmingsreserve BAPO	1.000.000	-	-	1.000.000
Bestemmingsreserve kwaliteitsslag	435.000	-	-435.000	-
Bestemmingsreserve innovatie	300.000	-	-300.000	-
Bestemmingsreserve strategische keuzes	-		2.620.000	2.620.000
Bestemmingsreserves privaat				
Bestemmingsreserve niet-subsidiabel	281.564	-	-	281.564
Totaal bestemmingsreserves	2.016.564	-	1.885.000	3.901.564
Totaal Eigen Vermogen	14.007.012	676.092	-	14.683.104

9. Continuïteitsparagraaf

9.1 Inleiding

In het kader van de versterking van de bestuurskracht in het onderwijs is het sinds 2013 verplicht een continuïteitsparagraaf op te nemen in het jaarverslag. Biezonderwijs is een ambitieus en maatschappelijk bewust schoolbestuur dat waarde hecht aan het afleggen van verantwoording over genomen besluiten in het verleden, maar ook transparant is over haar voornemens richting de toekomst.

Biezonderwijs stelt jaarlijks een begroting (inclusief meerjarenraming) en bestuursformatieplan op. Hierin worden de maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot onderwijs, de interne ontwikkelingen binnen Biezonderwijs en de ambities van Biezonderwijs vertaald in een financiële prognose voor de komende jaren. Het meerjarenperspectief van Biezonderwijs hangt sterk af van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen, het effect van de vereveningsopdracht van de samenwerkingsverbanden, de consequenties strategisch beleid van Biezonderwijs zelf en de ontwikkeling van de inkomsten uit ambulante begeleiding c.q. dienstverlening van en door De Kracht.

9.2 Kengetallen

In onderstaand tabel worden de leerlingaantallen en begrote personele bezetting voor de komende jaren weergegeven.

Biezonderwijs stelt een begroting op waarbij altijd een aantal jaren vooruit wordt gekeken. Uiteraard zijn de eerste jaren nauwkeuriger te begroten, maar het is belangrijk om de consequenties op langere termijn te beoordelen.

Kengetallen	2018	2019	2020	2021
Personeelsbezetting (peildatum 1-8)	400,60	414,77	407,16	404,26
Onderwijzend personeel (OP)	259,40	267,84	261,43	258,53
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	123,99	129,02	127,82	127,82
Bestuur/management (DIR)	17,21	17,91	17,91	17,91
Leerling aantallen (peildatum 1-10)	1.853	1.838	1.818	1.818
Primair Onderwijs (SBO, SO en VSO)	1.612	1.583	1.563	1.563
Voortgezet Onderwijs (Praktijkonderwijs)	241	255	255	255

9.3 Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting is tot stand gekomen in overleg tussen de directeuren, controller en het bestuur van Biezonderwijs.

Meerjarenbegroting	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten					
Rijksbijdragen OCW	31.956.445	31.881.490	32.104.495	31.771.777	31.601.420
Overige overheidsbijdragen	968.969	810.651	720.651	720.651	720.651
Overige baten	888.917	807.177	726.924	726.923	726.925
Totaal baten	33.814.331	33.499.318	33.552.070	33.219.351	33.048.996
Lasten					
Personele lasten	-28.475.650	-30.013.140	-29.529.529	-29.659.226	-29.964.223
Afschrijvingen	-645.691	-723.272	-696.745	-635.109	-597.948
Huisvestingslasten	-1.699.652	-1.736.777	-1.654.777	-1.654.777	-1.654.777
Overige instellingslasten	-1.894.956	-1.744.507	-1.734.128	-1.732.978	-1.732.978
Totaal lasten	-32.715.949	-34.217.696	-33.615.179	-33.682.089	-33.949.925
Financiële baten en lasten	-422.290	20.000	20.000	20.000	20.000
Resultaat	676.092	-698.379	-43.109	-442.738	-880.929

9.3.1 Toelichting op de meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting van Biezonderwijs laat voor de komende jaren negatieve resultaten zien. Wanneer er moverende redenen zijn voor een school/entiteit om een tijdelijk tekort te begroten, zijn deze besproken met het College van Bestuur. Gedurende het jaar worden (indien mogelijk) al maatregelen genomen om het begrote tekort al te verminderen. Het streven blijft om begrotingen structureel te laten sluiten, maar tijdelijke afwijkingen van dat uitgangspunt kunnen worden overwogen als dat in het belang van leerlingen, medewerkers en/of de stichting als geheel is.

De verwachting is dat ten aanzien van verhuur van ruimtes, dit de komende jaren ongeveer gelijk zal blijven. Daarnaast is de verwachting dat het aantal detacheringen van personeel, de komende jaren zal afnemen door beleidskeuzes vanuit met name de samenwerkingsverbanden.

Biezonderwijs staat er per eind 2018 financieel gezond voor. Onze kengetallen voor liquiditeit, solvabiliteit, kapitalisatiefactor en weerstandvermogen liggen (ruim) boven de daarvoor geldende landelijke normen. Uit de risicoanalyse dat in 2018 is uitgevoerd is gebleken dat Biezonderwijs vermogen nodig heeft als bufferreserve, transactiefunctie en de financieringsfunctie. Daarnaast zal in 2019 meer inzicht komen in de grootte van ons vermogen, mede door het opstellen van een meerjareninvesteringsplan en een uitgebreide analyse op onze toekomstige verplichtingen m.b.t. de huisvesting van onze scholen.

Desalniettemin anticiperen we nu al op de huidige positieve financiële positie door het maken van strategische keuzes in de jaren 2019 t/m 2022, die ten laste gaan van ons eigen vermogen. In de jaarrekening 2018 is al een bestemmingsreserve gevormd, ter hoogte van ongeveer € 2,6 miljoen.

Onderstaande tabel bevat een aantal indicatieve bedragen per programma. De bedragen per subprogramma worden in 2019 nader geconcretiseerd op basis van de nog op te stellen inhoudelijke programma- en projectplannen.

Strategische keuzes t.l.v. het eigen vermogen	Korte omschrijving	2019	2020	2021	2022	Totaal
Personeel	Personeelsbeleid up-to-date, medewerker opleidingsbeleid, opzetten project zij-instroom, PABO-opleiding voor o.a. onderwijsass., werkgarantie/contract voor stagiaires, gericht extra mensen bovenmatig die worden opgeleid tot leraar.	350.000	350.000	350.000	350.000	1.400.000
Onderwijskwaliteit	Extra capaciteit OZA, 21-eeuwse vaardigheden, NT2, (hoog)begaafd onderwijs	250.000	250.000	250.000	250.000	1.000.000
Faciliteiten	Training/ondersteuning m.b.t. samenwerken in Office 365 en Sharepoint	75.000				75.000
Bedrijfsvoering	Administratie lean and mean, inzet AVG, Professioneel Statuut	110.000	35.000			145.000
Huisvesting						
Totaal indicatief		785.000	635.000	600.000	600.000	2.620.000

9.4 Meerjarenbalans

Meerjarenbalans	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
ACTIVA					
Materiële vaste activa	7.582.028	8.178.756	7.633.011	7.226.403	6.676.956
Gebouwen en terreinen	5.841.558	5.670.410	5.429.262	5.188.114	4.946.966
Inventaris en apparatuur	1.526.179	2.225.628	1.961.543	1.824.150	1.560.219
Leermiddelen	214.291	282.718	242.206	214.139	169.771
Vlottende activa	12.896.675	10.952.469	11.133.766	10.727.546	10.148.315
Vorderingen	2.644.397	2.619.647	2.623.772	2.597.753	2.584.431
Liquide middelen	10.252.278	8.332.822	8.509.994	8.129.793	7.563.884
TOTAAL ACTIVA	20.478.703	19.131.225	18.766.777	17.953.949	16.825.271
PASSIVA					
Eigen vermogen	14.683.104	13.059.725	12.381.616	11.338.878	9.857.949
Algemene reserve	10.781.540	10.083.161	10.040.052	9.597.314	8.716.385
Bestemmingsreserve	3.901.564	2.976.564	2.341.564	1.741.564	1.141.564
Voorzieningen	2.677.263	3.071.500	3.385.161	3.615.071	3.967.322
Onderhoudsvoorziening	2.403.343	2.771.500	3.085.161	3.315.071	3.667.322
Overige voorzieningen	273.920	300.000	300.000	300.000	300.000
Schulden	3.118.336	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Langlopende schulden	-	-	-	-	-
Kortlopende schulden	3.118.336	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
TOTAAL PASSIVA	20.478.703	19.131.225	18.766.777	17.953.949	16.825.271

9.4.1 Toelichting op de meerjarenbalans

In 2019 zullen de uitgestelde investeringen op met name ICT worden aangeschaft. Een gedeelte van deze middelen waren inmiddels al volledig afgeschreven.

Daarnaast ontstaat er aan het eind van het jaar een vorderingspositie op het ministerie van OCW, omdat ze niet in maandelijks gelijke bedragen uitbetalen.

De bestemmingsreserve is een weergave van de bedragen voor de BAPO verplichtingen en de eerder in hoofdstuk 9.3.1 genoemde strategische keuzes ten laste van het eigen vermogen.

De onderhoudsvoorziening wordt bepaald aan de hand van dotaties en onttrekkingen uit de voorziening op basis van het meerjarenonderhoudsplan van 2017. De overige voorzieningen zijn ten behoeve van de jubilea verplichtingen.

De kortlopende schulden zijn onder andere de verschuldigde belastingen en premies sociale verzekeringen en vakantiegeldverplichtingen.

Eind 2018 staan de langlopende schulden op € 0 in verband met de vroegtijdig volledige aflossing van de hypothecaire lening bij ING Bank van ongeveer € 2,6 miljoen. Op lange termijn betekent dit een kostenbesparing op de rente, welke we terug zullen zien op de exploitatie.

9.5 Ratio's

Financiële kengetallen	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liquiditeit	4,69	4,14	3,65	3,71	3,58	3,38
Solvabiliteit 1	62,33%	71,70%	68,26%	65,98%	63,16%	58,59%
Solvabiliteit 2	74,50%	84,77%	84,32%	84,01%	83,29%	82,17%
Rentabiliteit	3,47%	2,00%	-4,43%	-2,02%	-3,14%	-4,48%
Weerstandsvermogen	44,30	43,40	38,99	36,90	34,13	29,83
Kapitalisatiefactor	51,96%	43,27%	40,70%	39,73%	38,41%	35,92%

9.5.1 Toelichting op de ratio's

De financiële kengetallen 2017 van Stichting Biezonderwijs geven een beeld weer van een financieel stabiele organisatie. Hierdoor heeft Biezonderwijs voldoende vermogen en liquiditeit om eventuele risico's op te kunnen vangen.

Hierna zal een korte toelichting worden gegeven op de verschillende kengetallen en wat de signaleringsgrenzen van De Inspectie van het Onderwijs zijn.

De *liquiditeit* (liquide middelen plus vorderingen gedeeld door kortlopende schulden) geeft aan in hoeverre Biezonderwijs op korte termijn aan zijn verplichtingen kan voldoen. Hiervoor wordt een ondergrens van 0,75 gehanteerd. Gezien de hoge liquiditeitspositie van Biezonderwijs, blijven we ruim boven de gehanteerde ondergrens.

De *solvabiliteit 1* (eigen vermogen ten opzichte van totaal vermogen) en *solvabiliteit 2* (eigen vermogen inclusief voorzieningen ten opzichte van totaal vermogen) geven de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en geeft inzicht in de financieringsopbouw en in hoeverre Biezonderwijs op langere termijn in staat is om aan de verplichtingen te voldoen. Als bovengrens wordt een solvabiliteit van 30% aangehouden.

De *rentabiliteit* geeft aan of er sprake is van een positief of negatief resultaat in relatie tot de totale baten (totaal resultaat gedeeld door de totale baten). Voor de 3-jarige rentabiliteit wordt een ondergrens van 0 gehanteerd, voor de 2-jarige – 0,05 en voor de 1-jarige – 0,10. Door de tekorten die zijn begroot voor de komende jaren (zie hoofdstuk 9.3), zal de rentabiliteit van Biezonderwijs voor de periode 2019 t/m 2022 negatief uitkomen. Het streven blijft om begrotingen structureel te laten sluiten, maar tijdelijke afwijkingen van dat uitgangspunt kunnen worden overwogen als dat in het belang van leerlingen, medewerkers en/of de stichting als geheel is.

Het *weerstandsvermogen* (eigen vermogen gedeeld door totale baten) geeft de mate weer waarin de organisatie in staat is om tegenvallers op te vangen. Hiervoor wordt geen onder- of bovengrens gehanteerd.

De *kapitalisatiefactor* ((balanstotaal – boekwaarde gebouwen en terreinen) / (totaal baten + financiële baten)) werd eind 2009 geïntroduceerd naar aanleiding van een onderzoek (door

de commissie-Don) naar de vermogensposities van onderwijsinstellingen. Het kengetal zou moeten signaleren of misschien een deel van de middelen niet efficiënt benut wordt voor de vervulling van de taken. Biezonderwijs wordt gezien als een grote instelling (baten > € 8 miljoen). Voor een grote instelling geldt een bovengrens van 35%. Zoals eerder in hoofdstuk 9.3 aangegeven, heeft Biezonderwijs voor de komende 4 jaren negatieve resultaten begroot. Daarnaast worden er strategische keuzes gemaakt in de jaren 2019 t/m 2022, die ten laste gaan van ons eigen vermogen. Hiermee willen we op termijn onder het bovengrens van 35% blijven.

9.6 Risicomanagement

In hoofdstuk 8.3 zijn de risico's die Biezonderwijs loopt en de daarbij betreffende (beheers)maatregelen, op hoofdlijnen beschreven.

10. Biezonderwijs in de toekomst

In 2019 kan volop voortgeborduurd worden op de reeds ingezette ontwikkelingen binnen Biezonderwijs. De nodige verbindingen in- en extern zijn gemaakt, de koers is aangescherpt, financieel is Biezonderwijs gezond, fiscaal is er een fundament gelegd en de risico's zijn geanalyseerd. De vier programma's die in het document 'Vertrouwen in Ontwikkeling' zijn genoemd, te weten HR, kwaliteitsbeleid, professionalisering van de bedrijfsvoering en onderwijszorgcontinuüm kunnen in concrete plannen en acties worden uitgewerkt.

In 2019 (en volgend) zet Biezonderwijs ook de nodige stappen op het gebied van haar HR-beleid, zeker nu de HR-visie met speerpunten en prioritering is vastgesteld.

De cao po 2018-2019 heeft, naast extra loonsverhoging voor leraren, ook geleid tot aanpassing van de lerarenfuncties. De implementatie van deze functies in onze organisatie moet komend schooljaar zijn beslag krijgen. Naar het zich laat aanzien zal in de volgende cao-periode de aanpassing c.q. heroverweging van de onderwijsondersteunende en managementfuncties tot uiting komen.

In de cao po 2018-2019 wordt ook het werkverdelingsplan geïntroduceerd. Met de invoering hiervan zullen medewerkers, als zelfbewuste professional, in staat worden gesteld om professionele ruimte te krijgen en de werkzaamheden binnen de kaders zelf in te delen. Deze professionele ruimte en kaders worden inhoudelijk vormgegeven in het 'professioneel statuut'. Het voorjaar van 2019 wordt gebruikt als voorbereiding voor de invoering van het werkverdelingsplan. In het vo is een nieuwe cao van kracht geworden met looptijd van juni 2018 tot oktober 2019. De wijzigingen in deze cao hebben niet geleid tot aanpassing van intern beleid.

Het komende jaar zullen we als organisatie nog verder inzetten op kennis bij leidinggevend en medewerkers aangaande de verschillende HR-onderwerpen en zal het e-HR-systeem InSite verder vorm krijgen gelinkt aan de interne werkprocessen. Ook zal er weer een medewerkerstevredenheidsonderzoek worden uitgezet en wordt de gesprekscyclus middels het systeem de digitale gesprekscyclus (DDGC) verder geoptimaliseerd. Ten slotte zal zoals genoemd de aanbestedingsprocedure van de arbodienst die gestart is in 2018 afgerond worden in 2019. Door weer kritisch naar de dienstverlening te kijken, tevens in het licht van samenhang met andere thema's, kunnen we ook deze ondersteuning van een kwaliteitsimpuls voorzien.

De uitwerking van het kwaliteitsbeleid vergt veel tijd en denkkraft waarbij iedere school ook ervaart dat het heel zinvol is om er mee bezig te zijn. De scholen voeren naar hun eigen planning per standaard een zelfevaluatie uit en deze wordt volgens planning aangeleverd aan het College van Bestuur. Hiermee voldoen de scholen aan de nieuwe wensen (en eisen) van de Inspectie voor het Onderwijs, al zijn onze eigen ambities als Biezonderwijs leidend voor de inrichting van ons kwaliteitsbeleid.

De zelfevaluaties gaan tevens de basis vormen voor de audit. De audit levert voor scholen en de College van Bestuur een soort inspectie oordeel op. Aan de hand van de audit is de school in staat om verbeteracties te plannen en uit te voeren.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering gaan we in 2019 verder met het (door)ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van allerlei subthema's op het gebied van ICT, huisvesting, financiële processen, informatiebeveiliging en contractenbeheer.

Met betrekking tot het onderwijszorgcontinuüm willen we onze doelen en verwachtingen herijken in 2019. We doen dit in nauwe afstemming met de gemeente Tilburg en betrekken hier onze samenwerkingspartners van de zorg en jeugdhulpverlening bij.

Tevens zullen er ondersteuningsplannen voor de voor ons zeer relevante samenwerkingsverbanden Plein013 en Portfolio worden vastgesteld waarbij werkwijzen zullen worden bijgesteld aan de nieuwe ambities en richting. Biezonderwijs wil haar bijdrage leveren hieraan als stichting en waar nodig als werkgever proactief anticiperen op de ontwikkelingen. Met als doel om kinderen en jongeren zo lang mogelijk te kunnen laten genieten van passend of inclusief onderwijs in een school nabij hun huis.

Ten slotte is al langere tijd duidelijk dat Biezonderwijs over een substantieel eigen vermogen beschikt. Een vermogen dat, blijkens onze kengetallen, meer dan voldoende is om risico's op korte en lange termijn op te kunnen vangen. Er zijn strategische keuzes gemaakt om dit vermogen te investeren in onze stichting ten gunste van leerlingen, medewerkers en de stichting als geheel, mede op basis van een risicoanalyse zal Biezonderwijs.

Daarmee wordt 2019 opnieuw een uitdagend en dynamisch jaar. Een jaar waarin we inhoudelijke resultaten op korte termijn zullen combineren met het maken van keuzes die pas resultaten opleveren op (middel)lange termijn. Daarbij vormen onze missie, visie en kernwaarden gezamenlijk het richtsnoer van ons handelen.

Jan Winters
Voorzitter College van Bestuur a.i.

Bijlage: Rapport inzake de jaarrekening

INHOUDSOPGAVE

	PAGINA
Financiële positie	58
Resultaat	59
Kengetallen	60
B1 Grondslagen voor de jaarrekening	61
B2 Balans per 31 december 2018	66
B3 Staat van baten en lasten 2018	68
B4 Kasstroomoverzicht 2018	69
B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	
1.2 Materiële vaste activa	70
1.5 Vorderingen	71
1.7 Liquide middelen	71
2.1 Eigen vermogen	72
2.2 Voorzieningen	72
2.3 Langlopende schulden	73
2.4 Kortlopende schulden	74
Model G: verantwoording subsidies OCW	75
Gebeurtenissen na balansdatum	76
B6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	77
B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	78
3.2 Overige overheidsbijdragen	78
3.5 Overige baten	78
4.1 Personele lasten	79
4.2 Afschrijvingslasten	79
4.3 Huisvestingslasten	80
4.4 Overige instellingslasten	80
4.4 Leermiddelen	80
5 Financiële baten en lasten	81
WNT	82
(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten	84
Overzicht verbonden partijen	85
C OVERIGE GEGEVENS	
C1 Controleverklaring	86
C2 Balans per 31 december 2018 Praktijkcollege Tilburg	90
C3 Staat van baten en lasten 2018 Praktijkschool Tilburg	92
BIJLAGE	
D1 Gegevens over de rechtspersoon	93

Financiële positie 2018

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balansen:

Vergelijkend balansoverzicht

	31-12 2018		31-12 2017	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Activa				
Materiële vaste activa	7.582	37,0%	7.775	34,6%
Vorderingen	2.645	12,9%	2.265	10,1%
Liquide middelen	10.252	50,1%	12.432	55,3%
	<u>20.479</u>	<u>100,0%</u>	<u>22.472</u>	<u>100,0%</u>
Passiva				
Eigen vermogen	14.683	71,7%	14.007	62,3%
Voorzieningen	2.677	13,1%	2.735	12,2%
Langlopende schulden	-	0,0%	2.599	11,6%
Kortlopende schulden	3.119	15,2%	3.131	13,9%
	<u>20.479</u>	<u>100,0%</u>	<u>22.472</u>	<u>100,0%</u>

Resultaat

Het resultaat over 2018 bedraagt € 676.092 t.o.v. € 1.096.368 in 2017.

De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Realisatie 2018 x € 1.000	Begroting 2018 x € 1.000	Realisatie 2017 x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	31.956	29.570	29.491
Overige overheidsbijdragen	969	688	873
Overige baten	889	789	1.229
Totaal baten	33.814	31.047	31.593
Lasten			
Personele lasten	28.476	26.316	26.285
Afschrijvingen	646	806	773
Overige lasten	3.594	3.674	3.284
Totaal lasten	32.716	30.796	30.342
Saldo baten en lasten	1.098	251	1.251
Financiële baten en lasten			
Financiële baten en lasten	-422	-120	-155
Resultaat baten en lasten	676	131	1.096

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële toestand van de stichting worden beoordeeld en gemeten.
De kengetallen geven de toestand op 31 december weer, er is dus sprake van een momentopname.

	2018	2017
Liquiditeit (vlottende activa/kortlopende schulden)	4,14	4,69
Solvabiliteit 1 (eigen vermogen (excl. Voorzieningen) / totaal passiva) * 100	71,70	62,33
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen (incl. Voorzieningen) / totaal passiva) * 100	84,77	74,50
Rentabiliteit (saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten) * 100	2,00	3,47
Weerstandvermogen (eigen vermogen / totale baten) * 100	43,40	44,30
(Personele lasten / totale lasten) * 100	87,04	86,63
(Materiële lasten / totale lasten) * 100	12,96	13,37
Kapitalisatiefactor (balanstotaal -/- bw geb&terr) / (totaal baten + fin.baten) * 100	43,27	51,96
Huisvestingsratio (huisvestingslasten inclusief afschrijving gebouwen & terreinen / totale lasten) * 100	5,85	6,24

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Stichting Biezonderwijs is het bevoegd gezag van 7 scholen en een expertisecentrum. De activiteiten bestaan uit het verzorgen van speciaal, voortgezet speciaal en praktijkonderwijs in de regio Tilburg.

1.3 Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijffnummer handelsregister

Stichting Biezonderwijs is feitelijk gevestigd op Generaal Smutslaan 11, 5021 XA te Tilburg en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41095418.

1.7 Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Biezonderwijs zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

1.11 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

1.12 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

2. Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.4 Financiële instrumenten

Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen (geamortiseerde) kostprijs.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

3.4 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

3.6 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.8 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.9 Eigen vermogen

3.9.1 Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

3.9.2 Bestemmingsreserve BAPO

De bestemmingsreserve BAPO betreft de vrijgevallede voorziening BAPO welke bestemd is om kosten van niet opgenomen BAPO-rechten uit het verleden te betalen. De reserve BAPO betreft uitsluitend nog niet opgenomen BAPO-rechten uit de afgelopen jaren. De reserve is berekend op basis van de contante waarde van de toekomstige verplichtingen.

3.9.3 Overige bestemmingsreserves

De overige bestemmingsreserves worden kort toegelicht in de toelichting op de balans.

3.10 Voorzieningen

3.10.1 Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

3.10.2 Pensioenvoorziening

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling welke wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

De stichting heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van tekorten bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Per 31 december 2018 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97%.

3.10.4 Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 2,5% (2017: 2,5%) als disconteringsvoet gehanteerd.

3.10.5 Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

3.11 Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

3.12 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

4.2 Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het waarop de toekenning betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

4.3 Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.4. Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

4.5 Personeelsbeloningen

4.5.1 Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

4.5.2 Pensioenen

Stichting Biezonderwijs heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

4.6 Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1.2 Rente- en kasstroomrisico

Stichting Biezonderwijs loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt Stichting Biezonderwijs risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting Biezonderwijs risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

5.2 Liquiditeitsrisico

Stichting Biezonderwijs maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

B2 Balans per 31 december 2018

na resultaatbestemming

Activa

	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en terreinen	5.841.558		6.041.839	
Inventaris en apparatuur	1.526.179		1.490.079	
Leermiddelen	214.291		243.046	
		7.582.028		7.774.964
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	7.268		99.065	
Ministerie van OCW	1.034.408		937.745	
Overige vorderingen en overlopende activa	1.602.721		1.228.377	
		2.644.397		2.265.187
Liquide middelen				
Kas	3.937		6.808	
Tegoeden op bankrekeningen	10.247.040		12.425.069	
Overige liquide middelen	1.301		-	
		10.252.278		12.431.877
TOTAAL ACTIVA		20.478.703		22.472.028

Passiva	2018		2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Algemene reserve	10.781.540		11.990.448	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	3.901.564		2.016.564	
		14.683.104		14.007.012
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	2.403.343		2.434.402	
Overige voorzieningen	273.920		300.512	
		2.677.263		2.734.914
Langlopende schulden				
Schulden aan kredietinstellingen	-		2.598.851	
		-		2.598.851
Kortlopende schulden				
Crediteuren	587.840		634.870	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.146.368		1.062.851	
Schulden terzake van pensioenen	312.053		283.712	
Overige kortlopende schulden	7.184		41.237	
Overige overlopende passiva	1.064.891		1.108.581	
		3.118.336		3.131.251
TOTAAL PASSIVA		20.478.703		22.472.028

B3 Staat van Baten en Lasten 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	31.956.445	29.569.103	29.491.167
Overige overheidsbijdragen	968.969	688.026	872.676
Overige baten	888.917	789.176	1.228.888
Totaal baten	33.814.331	31.046.305	31.592.731
Lasten			
Personele lasten	28.475.650	26.315.804	26.284.925
Afschrijvingslasten	645.691	805.597	772.329
Huisvestingslasten	1.699.652	1.721.855	1.665.495
Overige lasten	928.088	1.055.649	800.697
Leermiddelen	966.868	896.200	818.246
Totaal lasten	32.715.949	30.795.105	30.341.692
Saldo baten en lasten	1.098.382	251.200	1.251.039
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	16.940	60.000	25.579
Financiële lasten	439.230	180.000	180.250
Totaal financiële baten en lasten	-422.290	-120.000	-154.671
Resultaat baten en lasten	676.092	131.200	1.096.368

B4 Kasstroom 2018

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		1.098.382		1.251.039
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	645.691		744.905	
Mutaties voorzieningen	-57.651		284.606	
		588.040		1.029.511
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	-379.210		-72.112	
- Kortlopende schulden	-12.915		379.209	
		-392.125		307.097
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.294.297		2.587.647
Ontvangen interest	16.940		25.579	
Betaalde interest	-439.230		-180.250	
		-422.290		-154.671
Kasstroom uit operationele activiteiten		872.007		2.432.976
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-452.755		-566.777	
Desinvesteringen materiële vaste activa	-		38.340	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-452.755		-528.437
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutaties kredietinstellingen	-2.598.851		-37.429	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-2.598.851		-37.429
Mutatie liquide middelen		-2.179.599		1.867.110
Beginstand liquide middelen	12.431.877		10.564.767	
Mutatie liquide middelen	-2.179.599		1.867.110	
Eindstand liquide middelen		10.252.278		12.431.877

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans per 31 december 2018

Activa

Vaste activa

			31-12 2018 €	31-12 2017 €
1.2 Materiële vaste activa				
Gebouwen en terreinen			5.841.558	6.041.839
Inventaris en apparatuur			1.526.179	1.490.079
Leermiddelen			214.291	243.046
			<u>7.582.028</u>	<u>7.774.964</u>
	Gebouwen en terreinen €	Inventaris en apparatuur €	Leermiddelen €	Totaal €
<i>Boekwaarde 31-12-2017</i>				
Aanschafwaarde	8.044.343	5.466.763	754.290	14.265.396
Cumulatieve afschrijvingen	-2.002.504	-3.976.684	-511.244	-6.490.432
	<u>6.041.839</u>	<u>1.490.079</u>	<u>243.046</u>	<u>7.774.964</u>
<i>Mutaties</i>				
Investerings	38.596	371.598	42.561	452.755
Afschrijvingen	-238.877	-335.498	-71.316	-645.691
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-
	<u>-200.281</u>	<u>36.100</u>	<u>-28.755</u>	<u>-192.936</u>
<i>Boekwaarde 31-12-2018</i>				
Aanschafwaarde	8.082.939	5.838.361	796.851	14.718.151
Cumulatieve afschrijvingen	-2.241.381	-4.312.182	-582.560	-7.136.123
	<u>5.841.558</u>	<u>1.526.179</u>	<u>214.291</u>	<u>7.582.028</u>
Afschrijvingspercentages:				
Gebouwen en terreinen	40 jaar			
Inventaris en apparatuur	3-25 jaar			
Leermiddelen	8 jaar			

Vlottende activa**1.5 Vorderingen**

	31-12 2018 €	31-12 2017 €
Debiteuren	7.268	99.065
Ministerie van OCW	1.034.408	937.745
<i>Overige vorderingen</i>		
Waarborgsom	3.613	3.613
Huisvestingsproject aanpassing bestaand gebouw	-	13.041
Overige subsidies gemeente inzake schades	-	1.713
Overige projecten / ESF	415.421	589.000
<i>Totaal overige vorderingen</i>	419.034	607.367
<i>Overlopende activa</i>		
Vooruitbetaalde kosten	103.942	192.165
Debiteuren transitoria	998.392	370.669
Overige overlopende activa	81.353	58.176
<i>Totaal overlopende activa</i>	1.183.687	621.010
Totaal vorderingen	2.644.397	2.265.187

1.7 Liquide middelen

Kas	3.937	6.808
Tegoeden op bankrekeningen	10.247.040	12.425.069
Overige liquide middelen	1.301	-
	10.252.278	12.431.877

Passiva

	31-12 2018 €	31-12 2017 €
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	10.781.540	11.990.448
Bestemmingsreserves	3.901.564	2.016.564
	<u>14.683.104</u>	<u>14.007.012</u>

	Saldo 31-12-2017 €	Bestemmings- resultaat €	Herverdeling €	Saldo 31-12-2018 €
Algemene reserve	11.990.448	676.092	-1.885.000	10.781.540
Bestemmingsreserves publiek				
Bestemmingsreserve BAPO	1.000.000	-	-	1.000.000
Bestemmingsreserve kwaliteitsslag	435.000	-	-435.000	-
Bestemmingsreserve innovatie	300.000	-	-300.000	-
Bestemmingsreserve strategische keuzes	-	-	2.620.000	2.620.000
Bestemmingsreserves privaat				
Bestemmingsreserve niet-subsidiabel	281.564	-	-	281.564
Totaal bestemmingsreserves	<u>2.016.564</u>	<u>-</u>	<u>1.885.000</u>	<u>3.901.564</u>
Totaal Eigen vermogen	<u>14.007.012</u>	<u>676.092</u>	<u>-</u>	<u>14.683.104</u>

De bestemmingsreserve BAPO is bedoeld om toekomstige BAPO aanspraken te financieren.

Tijdens het begrotingstraject 2019-2022 is vastgesteld dat een aantal strategische keuzes op personeel, onderwijskwaliteit, faciliteiten en bedrijfsvoering gebied, de komende vier jaar ten laste van het eigen vermogen zullen worden gebracht. De bedragen komen ten laste van het eigen vermogen van Stichting Biezonderwijs, net als de negatieve exploitaties vanuit de 'reguliere' begrotingen. Dat is mogelijk en verantwoord, vanwege de relatief hoge omvang van het eigen vermogen en de nadere analyse daarvan aan de hand van de in 2018 uitgevoerde risicoanalyse. De bedragen per subprogramma worden in 2019 nader geconcretiseerd op basis van de nog op te stellen inhoudelijke programma- en projectplannen.

De bestemmingsreserve kwaliteitsslag en bestemmingsreserve innovatie zijn via herverdeling van het eigen vermogen vrijgevallen naar de algemene reserve. De bestemmingsreserve kwaliteitsslag is in 2014 gevormd ter dekking van de kosten voor aanpassing van het functiehuis als gevolg van de invoering van Passend Onderwijs. Inmiddels zijn deze aanpassingen geïntegreerd in het regulier beleid en wordt het niet noodzakelijk geacht om een aparte bestemmingsreserve te vormen.

De keuzes op innovatie gebied zijn overgegaan in de strategische keuzes t.l.v. het eigen vermogen en is een aparte bestemmingsreserve innovatie overbodig.

De bestemmingsreserves niet-subsidiabel is gevormd met als doel de kosten van toekomstige buitenschoolse activiteiten op te vangen.

			31-12 2018 €	31-12 2017 €
2.2 Voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening			2.403.343	2.434.402
Overige voorzieningen			273.920	300.512
			<u>2.677.263</u>	<u>2.734.914</u>
	Saldo 31-12-2017 €	Dotatie 2018 €	Onttrekking 2018 €	Vrijval 2018 €
				Saldo 31-12-2018 €
Onderhoudsvoorziening	2.434.402	442.755	-473.814	-
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	300.512	13.379	-39.971	-
Totaal voorzieningen	<u>2.734.914</u>	<u>456.134</u>	<u>-513.785</u>	<u>-</u>
				<u>2.677.263</u>

De onderhoudsvoorziening betreft een egalisatievoorziening gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan.

De voorziening voor jubilea wordt bij opmaak van de begroting voorafgaand aan het kalenderjaar beoordeeld en berekend op basis van de op balansdatum bestaande aanspraken voor de komende jaren. Gebaseerd op:

- Leeftijd per medewerker
- Gehele personeelsbestand
- Jaren dienstverband per medewerker
- Omvang dienstbetrekking
- Jubileum bij 25-jarig 50% gratificatie, bij 40-jarige diensttijd 100%
- Gratificatie berekend op individuele salarisgegevens rekening houdend met verwachte gemiddelde salarisstijging op lange termijn en een verdisconteringsvoet.
- Berekening tegen contante waarde
- Rekeninghoudend met een blijfkans.

	deel < 1 jaar €	deel 1-5 jaar €	deel > 5 jaar €	Totaal €
Onderverdeling voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening	136.339	1.240.071	1.026.933	2.403.343
Personele voorzieningen				
Voorziening jubilea	27.728	110.713	135.479	273.920
Totaal voorzieningen	<u>164.067</u>	<u>1.350.784</u>	<u>1.162.412</u>	<u>2.677.263</u>

2.3 Langlopende schulden

	31-12 2018 €	31-12 2017 €
Schulden aan kredietinstellingen	-	2.598.851

	Saldo lening 31-12-2017	ovb nr kortlopend deel	Aflossingen	Saldo lening 31-12-2018	Resterende looptijd (jr)
Annuïteitenlening (rente 6,65%)	2.598.851	-	2.598.851	-	-
Totaal langlopende schulden	<u>2.598.851</u>	<u>-</u>	<u>2.598.851</u>	<u>-</u>	

Begin juni 2018 is de volledige lening in één keer afgelost. Dit heeft geresulteerd in een boeterente van € 362.063 die t.l.v. de exploitatie is geboekt.

2.4 Kortlopende schulden

	31-12 2018	31-12 2017
	€	€
Crediteuren	587.840	634.870
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.146.368	1.062.851
Schulden terzake van pensioenen	312.053	283.712
Overige kortlopende schulden	7.184	41.237
Overlopende passiva	1.064.891	1.108.581
	<u>3.118.336</u>	<u>3.131.251</u>

Specificatie overige kortlopende schulden

Kortlopend deel annuïteitenlening	-	37.429
Netto salaris	6.509	3.133
Spaarverlof / levensloop	675	675
	<u>7.184</u>	<u>41.237</u>

Specificatie overlopende passiva

Bindingstoelage VO reservering	8.140	6.559
Vakantiegeld reservering	873.956	809.813
Vooruitontvangen subsidies	29.253	-
Crediteuren transitoria	37.623	121.389
Overige overlopende passiva	115.919	170.820
	<u>1.064.891</u>	<u>1.108.581</u>

Model G: verantwoording subsidies OCW

Bestuur:

73114

Brinnr:

cumulatief

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
	Kenmerk	Datum									
Regeling lerarenbeurs voor scholing,	DL/B/110284	6-5-2009	€ 23.175	€ -	€ -	€ -	€ 23.175	€ 23.175	€ -	€ -	ja
totaal			€ 23.175	€ -	€ -	€ -	€ 23.175	€ 23.175	€ -	€ -	

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum							
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar.

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum								
totaal			€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De navolgende huurovereenkomsten zijn aangegaan:

<u>verhuurder</u>	<u>betreft</u>	<u>ingangsdatum</u>	<u>duur</u>	<u>prijsafspraken</u>
Tiwos, Tilburgse woonstichting	Kruidentlaan 23 Tilburg	1-9-2011	onbep tijd	€ 640 p/mnd
De Meeuw	27-delige accommodatie	26-8-2016	3 jaar	€ 6.044 p/mnd
Kinderopvang Onroerend Goed BV	Generaal Smutslaan 13 Tilburg	1-8-2017	10 jaar	€ 19.313 p/kw
Gemeente Tilburg	speelplaats aan karel Boddenweg 2	1-11-2011	onbep tijd	€ 2.067 p/kw

Vordering Ministerie OCW

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk: WJZ-2005/54063802) toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van OCW.

De onderwijsinstelling heeft de keuze gemaakt om geen vordering op te nemen in de balans en deze als niet uit de balans blijkend actief toe te lichten. De vordering op het Ministerie OCW wordt jaarlijks berekend op 7,5% van de personele lumpsum van het desbetreffende jaar (zijnde het betaalritmeverschil). Voor 2018 zou dit een vordering betreffen van € 194.562.

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 2018

Baten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage Lumpsum	22.186.655	21.727.165	20.459.805
Rijksbijdragen MI	2.879.234	2.866.746	2.735.244
Rijksbijdragen P&A-beleid	1.123.567	952.090	962.398
Inhouding/baten OCW voorgaande jaren	-118.685	-100.000	-93.383
Overige subsidies Ministerie van OCW	591.392	522.429	546.510
Doorbetalen Rijksbijdragen SWV	5.294.282	3.600.673	4.880.593
Totaal (Rijks)bijdrage Ministerie van OCW	<u>31.956.445</u>	<u>29.569.103</u>	<u>29.491.167</u>

Het verschil tussen de begroting en de realisatie wordt veroorzaakt door de indexering die OCW met terugwerkende kracht heeft berekend. Bij het opmaken van de begroting 2018 was deze indexering nog niet bekend.

De doorbetalingen Rijksbijdragen SWV zijn zowel t.o.v. de begroting als ook t.o.v. 2017 gestegen, dit wordt veroorzaakt doordat opbrengsten van gedetacheerd personeel in 2018 veelal verantwoord zijn onder deze post en dus niet meer onder de post detachering personeel.

3.2 Overige overheidsbijdragen

Gemeentelijke bijdrage inz gymzalen	128.892	96.000	123.041
Gemeentelijke bijdragen	694.379	544.326	564.539
ESF	132.937	18.000	164.847
Overige overheidsbijdragen	12.761	29.700	20.249
Totaal overige overheidsbijdragen	<u>968.969</u>	<u>688.026</u>	<u>872.676</u>

3.5 Overige baten

Ontvangen huur	120.223	154.500	124.221
Detachering personeel	70.121	167.615	350.235
Ouderbijdragen / buitenschoolse bijdragen	98.770	61.000	103.085
Bijdrage exploitatie derden	-	-	26.537
Inkomsten externe scholen	-	-	165.762
Steunpunt hoogbegaafden / kansrijk	33.438	32.500	33.403
Overige vergoedingen personeel	-	-	301.661
Overige baten	546.193	373.561	63.208
Baten voorgaande jaren	20.172	-	60.776
Totaal overige baten	<u>888.917</u>	<u>789.176</u>	<u>1.228.888</u>

De ontvangsten voor gedetacheerd personeel werden in 2018 veelal geboekt onder de post doorbetalingen Rijksbijdragen SWV.

In 2017 werden de overige baten meer uitgesplitst, maar aangezien er ook niet op deze manier begroot is in 2018, is verdere uitsplitsing achterwege gelaten.

Lasten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.1 Personele lasten			
Lonen en salarissen	26.198.548	24.114.261	24.771.294
Inhuur derden	1.509.566	909.979	1.042.229
Arbodienst	69.823	38.988	57.598
IPAP	99.389	82.087	88.633
Dotatie/vrijval (-/-) jubilea	13.379	30.905	-49.343
Nascholing	304.147	364.000	162.420
Reis- en verblijfskosten	369.534	105.663	323.753
Overige	332.472	669.921	335.812
	<u>28.896.858</u>	<u>26.315.804</u>	<u>26.732.396</u>
Uitkeringen UWV/risicofonds (-/-)	-421.208	-	-447.471
Totaal personele lasten	<u>28.475.650</u>	<u>26.315.804</u>	<u>26.284.925</u>

De lonen en salarissen zijn toegenomen als gevolg van de CAO verhoging en een stijging van het aantal FTE's. Door tekorten op de arbeidsmarkt is er in 2018 meer personeel via inhuur derden aangesteld dan vooraf voorzien kon worden.

Er heeft een stijging van €467.337 plaatsgevonden ten opzichte van voorgaand jaar op de post inhuur derden. Door krapte op de arbeidsmarkt is Stichting Biezonderwijs steeds meer genoodzaakt om personeel aan te trekken via inhuur externen. Voornamelijk bij bedrijven zoals BMC (toename € 99.500), Maandag Interim (toename € 131.300), Daan BV (toename € 99.700), Yacht (toename € 91.300) etc.

Specificatie Lonen en salarissen

Lonen en salarissen	19.591.209	18.221.654	18.707.188
Sociale lasten	3.020.911	3.392.451	2.820.155
Premies Participatiefonds	837.609	-	615.897
Premies Vervangingsfonds	32.109	-	30.172
Pensioenpremies	2.716.710	2.500.156	2.602.934
	<u>26.198.548</u>	<u>24.114.261</u>	<u>24.776.346</u>
Doorbelasting salariskosten	-	-	-5.052
	<u>26.198.548</u>	<u>24.114.261</u>	<u>24.771.294</u>

Aantal fte's

	FTE's 2018	FTE's 2017
OP	249,670	244,336
OOP	124,747	116,424
DIR	17,845	18,614
	<u>392,262</u>	<u>379,374</u>

4.2 Afschrijvingslasten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Gebouwen	238.877	238.815	238.815
Inventaris en apparatuur	335.498	492.774	401.734
Leermiddelen	71.316	74.008	104.356
Verlies bij verkoop activa	-	-	27.424
Totaal afschrijvingslasten	<u>645.691</u>	<u>805.597</u>	<u>772.329</u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
4.3 Huisvestingslasten			
Huur	170.828	173.400	90.122
Klein onderhoud/tuin	352.880	256.900	299.422
Energie en water	360.009	397.700	370.060
Schoonmaakkosten	288.528	282.750	270.343
Heffingen	72.911	85.200	74.750
Onderhoudsvoorziening dotatie / vrijval (-/-)	442.755	442.755	442.755
Overige huisvestingslasten	11.741	83.150	118.043
Totaal huisvestingslasten	1.699.652	1.721.855	1.665.495

4.4 Overige lasten

Administratie en beheer	306.419	296.552	315.657
Accountantskosten	26.229	-	22.869
Contributies	61.615	73.845	59.246
Begeleiding en advies	36.702	9.000	52.255
Telefoon- en portokosten e.d.	59.935	56.636	57.720
Vergoeding bestuursleden	20.102	27.733	21.917
Verzekeringen	10.488	13.506	10.157
Drukwerk / documentatie	14.270	22.966	13.347
Kantoorbehoeften	7.661	9.131	3.850
Vergaderkosten	7.713	3.170	3.413
Overige bestuurskosten	-	24.990	-
Bestedingen niet- subsidiabel	101.989	48.800	79.938
Culturele vorming	23.465	42.000	27.388
Schoolzwemmen / sportdagen	19.973	18.650	24.097
Medezeggenschapsraad	8.873	5.520	4.181
Kosten schoolbus	10.503	11.500	8.759
Overige uitgaven	196.111	391.650	93.879
Diverse lasten voorgaande jaren	16.040	-	2.024
Totaal overige instellingslasten	928.088	1.055.649	800.697

Accountantsshonoraria

Controle van de jaarrekening	23.204	-	22.869
Adviesdiensten op fiscaal terrein	3.025	-	-
	26.229	-	22.869

4.4 Leermiddelen

OLP	465.178	372.100	367.750
Reprokosten	224.741	217.700	215.346
ICT	276.949	306.400	235.150
Totaal leermiddelen	966.868	896.200	818.246

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
5. Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	16.940	60.000	25.579
Financiële lasten			
Rentelasten	439.230	180.000	180.250
Totaal financiële baten en lasten	<u>-422.290</u>	<u>-120.000</u>	<u>-154.671</u>

WNT-verantwoording 2018 Stichting Biezonderwijs

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Biezonderwijs. Het voor de stichting toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 146.000.
Het totaal aantal complexiteitspunten voor de stichting is 12. Zie onderstaande berekening.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.*

Bedragen x € 1	D. Ensberg-Kleijkers
Functiegegevens	vrz CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12
Deeltijdfactor(in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 105.926
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.786
Subtotaal	€ 122.712
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 146.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 122.712

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling N.v.t

Gegevens 2017	
Bedragen x € 1	D. Ensberg-Kleijkers
Functiegegevens	vrz CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12
Deeltijdfactor 2017 (fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 99.521
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.755
Totaal bezoldiging 2017	€ 115.276

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum € 141.000

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	H. Kok-de Koning	P. Zoontjens	W. Staffhorst	W. Teune-Kasbergen	K. Sariwating	M. van den Berg
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-01/03	N.v.t	01/01-31/12	01/04-31/12
Bezoldiging						
Totale bezoldiging	€ 5.915	€ 3.000	€ 0	€ 0	€ 3.000	€ 3.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 21.900	€ 14.600	€ 2.400	€ 14.600	€ 14.600	€ 11.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag						
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Gegevens 2017						
Bedragen x € 1	H. Kok-de Koning	P. Zoontjens	W. Staffhorst	W. Teune-Kasbergen	K. Sariwating	M. van den Berg
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-27/6	20/04-31/12	N.v.t
Bezoldiging						
Totale bezoldiging	€ 5.915	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 21.150	€ 14.100	€ 14.100	€ 6.877	€ 9.890	€ 0

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam Topfunctionaris	Functie
F. Joldersma	Lid
M. Vermeer	Lid

Complexiteitspunten

Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	6
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	2
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal aantal complexiteitspunten	12
Bezoldigingsklasse	D
Bezoldigingsmaximum	€ 146.000

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

(Voorstel) bestemming resultaat baten en lasten

De verdeling van het exploitatiesaldo over 2018 is vooruitlopend op de goedkeuring door het bestuur al in deze jaarrekening verwerkt.

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen is het positieve resultaat over 2018 ad € 676.092 als volgt verdeeld:

	€
Algemene reserve	676.092
	<u>676.092</u>

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen, minderheidsdeelneming

Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten *
SWV Plein 013	stichting	Tilburg	4
Portfolio SWV Passend Onderwijs VO Tilburg	stichting	Tilburg	4
SWV VO De Langstraat 30-09	stichting	Waalwijk	4
SWV PO Langstraat Heusden Altena 30-10	stichting	Waalwijk	4
Onderwijs Coöperatie T-primair U.A.	stichting	Tilburg	4

* Code activiteiten:

1. contractonderwijs
2. contractonderzoek
3. onroerende zaken
4. overige

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting Biezonderwijs
Generaal Smutslaan 11
5021 XA TILBURG

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Biezonderwijs te TILBURG gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Biezonderwijs op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2018;
- (2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Biezonderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

accountants
onderwijs & kinderopvang

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
 - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 26 juni 2019
Wijs Accountants

Was getekend: Drs. A.A.J. Vogels RA

Kenmerk: 2019.0217.conv

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

C2 Balans per 31 december 2018 Praktijkcollege Tilburg
na resultaatbestemming

De balansgegevens en staat van baten en lasten van het Praktijkcollege Tilburg worden apart weergegeven.
VO-scholen binnen stichting Biezonderwijs dienen nl. conform wet- en regelgeving apart zichtbaar te worden
gemaakt in het jaarverslag.

Activa	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste Activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris en apparatuur	193.076		179.883	
Leermiddelen	1.431		1.684	
		194.507		181.567
Vlottende activa				
Vorderingen				
Rekening-courant Biezonderwijs	129.110		66.852	
Overige vorderingen en overlopende activa	330.017		528.582	
		459.127		595.434
Liquide middelen		23.085		15.914
TOTAAL ACTIVA		676.719		792.915

Passiva	2018		2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Algemene reserve	450.771		411.290	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)	78.995		78.995	
		529.766		490.285
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorziening		146.953		302.630
TOTAAL PASSIVA		676.719		792.915

C3 Staat van Baten en Lasten 2018 Praktijkcollege Tilburg

De rijksbijdragen OCW werden tot 2018 in feite bovenschools verantwoord. De hier opgenomen rijksbijdragen OCW 2017 vormden dus in feite de bovenschools doorgedecentraliseerde rijksmiddelen ten behoeve van het Praktijkcollege.

Vanaf 2018 worden de rijksbijdragen op schoolniveau verantwoord.

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	3.190.830	3.071.994	3.072.810
Overige overheidsbijdragen	68.581	2.000	125.582
Overige baten	71.279	12.500	31.523
Totaal baten	3.330.690	3.086.494	3.229.915
Lasten			
Personele lasten	2.710.999	2.477.669	2.573.638
Afschrijvingslasten	49.429	55.280	64.009
Huisvestingslasten	199.625	214.639	185.770
Leermiddelen	143.903	120.000	110.982
Overige lasten	187.252	106.424	168.056
Totaal lasten	3.291.208	2.974.012	3.102.455
Resultaat baten en lasten	39.482	112.482	127.460

D1 Gegevens rechtspersoon per 31-12-2018

*	Bestuursnummer	73114
*	Naam en adres van de instelling	Stichting Biezonderwijs Postbus 5134 5004 EC Tilburg
*	Telefoonnummer	013-2100121
*	E-mailadres	bestuursbureau@biezonderwijs.com
*	Internetsite	www.biezonderwijs.com
*	Contactpersoon jaarverslag	ONS Onderwijsbureau, dhr E.V. Cools
*	Telefoonnummer contactpersoon	088-8504771
*	E-mailadres contactpersoon	e.cools@onsonderwijsbureau.nl
*	Administratiekantoor	ONS Onderwijsbureau
*	AK-nummer	401

* Brin-nummer + NAW gegevens school:

01FX	ZML De Bodde	Karel Boddenweg 1/2	5044EL	Tilburg
01UB	Parcours VSO	Generaal Smutslaan 9	5021 XA	Tilburg
04BX	SBO Zonnestein	Generaal Smutslaan 11	5021 XA	Tilburg
09PC	SBO Westerwel	Bladelstraat 3	5043 CZ	Tilburg
11XT	SBO Noorderlicht	De Schans 135	5011 EN	Tilburg
12PR	Praktijkcollege Tilburg VO	Brittendreef 9	5012 AE	Tilburg
23JU	SG de Keyzer	Dr. Keyzerlaan 23	5051 PB	Goirle